75 років Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXV Ч. 174. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 20-го ВЕРЕСНЯ 1968 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK FRIDAY, SEPTEMBER 20, 1968 No. 174. VOL. LXXV

— ОСТАННІ ВІСТІ —

Четвер, 19 вересня 1968

В АМЕРИЦІ

НІКСОН БАЧИТЬ ТАЄМНУ УГОДУ між двома суперотивниками Гомфрі і Воллесом в тому дусі, щоб не допустити до перемоги Ніксона в південних стейтах. Прихильники Гомфрі поширюють вістки про це, що Ніксон не зможе об'єднати американського народу, бо він відкликується до расових інстинктів. На це відповідає Ніксон, що він зможе об'єднати американців без огляду на раси, бо демократи своїми фінансовими допомогами муринам роблять із них „окрему колонію". Ніксон старатиметься, щоб мурини були інтегрованою частиною американської соціяльної економічної системи.

РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ КАНДИДАТ НА ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТА С. Т. Егню, промовляючи у Форті Ворт в Тексасі, заявив, що найважливішою проблемою нового уряду Ніксона-Егню буде закінчити війну у В'єтнамі, бо ця війна сталася такою проблемою, що її треба якнайскорше розв'язати і то з честю для ЗСА. Егню промовляв на Стейтовій Республіканській Конвенції до 3,000 делегатів, які його оваційно вітали. Егню сказав делегатам: „Маєте обіцянку Діка Ніксона і мою, що ми обидва не занедбаємо нічого, щоб якнайскоріше закінчити війну у В'єтнамі". Егню відчитував свою промову, виступаючи в ній проти демократичного кандидата Гюберта Г. Гомфрі.

РЕСПУБЛІКАНЦІ ОРГАНІЗУЮТЬ „загін правди", який їздитиме слідом за демократичним кандидатом Гомфрі під час виборчої кампанії та спростовувати його неправди про республіканців. Голова Крайового Республіканського Комітету Рей Блісс повідомив на пресовій конференції, що 10 сенаторів, три губернатори і 14 конгресменів належать до цього „загону правди", члени якого після 30 вересня будуть їздити слідом за Гомфрі та вияснювати заяви демократичного кандидата, які республіканці уважатимуть за незгідні з правдою. Подібно діяли республіканці під час президентських виборів в 1952, 1956 і 1960-го років.

НЕГРИТЯНСЬКІ ПРОВІДНИКИ ЗІЗНАЮТЬ, що Чорна Пантера та інші скрайні муринські організації представляють тільки незначний відсоток чорного населення, який шляхом насильства хоче здобути повні права для муринів. Перед Спільним Законодатним Комітетом в справах злочинів зізнавали радний Міської Ради в Боффало Артур О. Ів та пані Кетрін Бейсі з Квінсу в Ню Йорку. Пані Бейсі сказала, що вона мусіла залишити провід в одній громадській організації, куди увійшли були члени організації „Чорної Пантери". Чорну Пантеру зорганізували два роки тому юнаки негри в Овкленді в Каліфорнії. Тепер вона має свої відділи в різних містах ЗСА й організує подекуди насильні виступи проти білих і тих чорних, що не йдуть із нею.

НАПРУЖЕННЯ ЗРОСТАЄ МІЖ ВЕЛИКИМИ землевласниками та молодими войовничими арарними реформаторами внаслідок довгої посухи в районі Центральної Долини в Чілійській Республіці. Між селянами й землевласниками доходить до збройної боротьби, обидві сторони творять свої організації, щоб „обороняти свої права". Довга посуха загострила цей конфлікт, який виник у зв'язку зі здійснюванням земельної реформи, яку переводить президент Чіле Едуардо Фрей Монтальва. Великі земельні власники проти реформи, яка зменшить рільничу продукцію. Прихильники реформи твердять, що тільки реформа рільничої системи оздоровить рільництво в Чіле.

У СВІТІ

ПОРТУГАЛЬСЬКА ДЕРЖАВНА РАДА НАРАДЖУВАЛАСЬ разом із президентом АмерікоТомасом над проблемою наступника безнадійно хворого прем'єра Антонія де Олівейри Салязара, який по-диктаторськи правив упродовж останніх 36-ох років. На тимчасового наступника буде призначений державний секретар д-р Антоніо Хорге де Мотта Вельга, але існує багато кандидатів на нового прем'єра. Справа складна тому, що йдеться не тільки про особу, скільки про систему правління: чи треба і можна її зберегти в давньому вигляді, чи змінити в сторону демократизації.

У ПАРИЖІ ЗНОВУ ВІДБУЛИСЯ студентські заворушення, хоч у невеликому маштабі. Коло 20 студентів окупували будинок Мистецької школи, студенти тієї школи вдерлися також до будинку Медичного факультету, а коло 150 студентів зайняли університетський будинок на правому боці Сени. Студенти вивісили були червоний прапор, що його поліція негайно здерла. Скрізь негайно викидали студентів з будинків.

СОВЄТИ ЗОБОВ'ЯЗАЛИСЬ спроваджувати з Болгарії робітників, які працюватимуть у фабриках товарів, що їх згодом експортуватимуть до Болгарії. Таким чином Совєти допоможуть Болгарії зліквідувати чи значно зменшити безробіття. В цій справі їздив до Москви Тодор Живков, який грає в Болгарії ту саму ролю, що її грають Вальтер Ульбріхт в Східній Німеччині, Янош Кадар на Мадярщині і Владислав Гомулка в Польщі: безвольні слуги Москви.

В ПІВДЕННО - СХІДНІЙ АНГЛІЇ НАЙБІЛЬША ПОВІНЬ за останніх 15 років. Внаслідку затяжних дощів виступили з берегів всі допливи Темзи та багато інших рік і річок. Багато містечок перетворились у своєрідні Венеції: єдиною комунікацією є човни. Найбільш пошкодоване село Молсі зараз біля Лондону: його 7.000 мешканців в паніці рятувались втечею. Шкоди сягають вже тепер 3-ох мільйонів дол.

СОЦІЯЛІСТИЧНИЙ УРЯД У ШВЕЦІЇ ЗАДУМУЄ націоналізувати — себто перебрати під державне управління — коло 25% приватних підприємств. Соціялісти підбадьорені своєю перемогою в останніх виборах до парляменту, в яких вони здобули 125 мандатів на всіх 233 посольські місця; опозиція центральних і правих партій має разом 105 послів, а комуністи всього 3. Дотепер в Швеції було тільки 5% підприємств під державним управлінням, хоч прем'єром був також соціяліст, Таґе Ерляндер.

ОДИН ЗВЕЛИЧНИК НАССЕРА ВИЯВИВ публічно на Зборах Арабської Соціялістичної Унії, себто монопольної політичної партії в Єгипті, що один технік з телевізійної студії підійшов до нього й пропонував йому зорганізувати студентські заворушення, які дали б притоку до переведення в Єгипті державного перевороту. Головуючий на зборах президент Гамаль Абдель Нассер признав, що існують в Єгипті праві й ліві „контрреволюційні" сили, з якими проте єгипетська поліція легко справляється.

У Вашингтоні відбулася Крайова Конференція про Громадянство

Президент Крайової Конференції про Громадянство судця Том К. Кларк (кол. член Найвищого Суду ЗСА) у розмові із заступником гол. предсідника УНСоюзу Вол. Сохановм.

Вашингтон. — На Крайовій Конференції про Громадянство, яка відбулася тут впродовж чотирьох днів 15-18 вересня з участю понад 500 делеґатів різних організацій з цілої країни, взяв участь як представник Українського Народного Союзу його заступник головного предсідника Володимир Сохан. Цьогорічна Конференція, яку очолює на пості президента колишній член Найвищого Суду ЗСА суддя Том К. Кларк, мала за головну тему своїх нарад „Творче громадянство і його застосування".

Організація під назвою Крайова Конференція про Громадянство постала в 1946 році і від того часу під такою ж назвою влаштовує вона щорічні Конференції. Метою цієї організації та її щорічних Конференцій є дбати про те, щоб громадяни ЗСА охороняли і скріплювали свободу та справедливість, гарантовані конституцією, поширювали знання прав і обов'язків громадян країни, як теж брали живу участь в усіх громадянських акціях і поширювали принципи та ідеї, на яких були створені ЗСА. Почесними головами цієї Конференції є колишні президенти ЗСА Двайт Айзенгавер і Г. Труман та голова Найвищого Суду І. Воррен.

Впродовж Конференції відбулося п'ять загальних сесій усіх делеґатів та по чотири сесії поодиноких груп, які перевели дискусії над згаданою темою Конференції та у їх підсумках склали ряд рекомендацій, які передано різним державним та громадським установам. В дискусіях порушувано широко теми громадянських прав, обов'язків і привілеїв, що дало нагоду представникові УНСоюзу п. В. Соханові зробити кількакратно порівняння свобід громадян вільного суспільства ЗСА із умовами безправ'я підсовєтської дійсности на Україні. На цих же нарадах Вол. Сохан інформував учасників про широку діяльність УНС. Головну програмову промову на Конференції виголосив президент Крайової Конференції про Громадянство суддя Том К. Кларк, який підкреслив як основи творчого громадянства: родинний дім, школу і церкву, та ствердив, що найбільше сприяють спрямованню молоді на правильний шлях скріплення виховної системи, освіти, практикування релігії і збільшення зацікавлення громадянськими правами й обов'язками.

Ця 23 Крайова Конференція про Громадянство мала теж у своїй програмі мистецькі частини із виступами двох оркестр. Летунства і Морської Піхоти ЗСА. В часі загальних сесій Конференцій промовляли крім судді Кларка: сенатор Джозеф Тайдінґс з Мериленду, посадник міста Вашингтону Волтер І. Вашингтон, конґресмен Горес Корней з Північної Каролайни і „Міс Америка" 1967-68 панна Дебра Д. Барнс.

Ніксон натякає про свої майбутні конференції на вершинах

Солт Лейк Сіті. — Республіканський кандидат на президента Ричард М. Ніксон заявив 18-го вересня, що як він стане президентом ЗСА, то старатиметься про цілу серію конференцій „на вершинах" із представниками СССР, щоб вирішити важливі проблеми, які стоять перед двома країнами. Ніксон говорив про це, що він вислав до Европи свого представника, колишнього губернатора Пенсилвенії Вілляма В. Скрентона, який має вияснити справу в конференції з представниками Великої Британії, Франції, Західньої Німеччини й Бельгії, як ці країни ставляться до можливої майбутньої конференції „на вершинах" між провідниками ЗСА і СССР. Ніксон казав на телевізії, що переговорювати з провідниками СССР треба зі становища сили, бо тоді вони „будуть говорити з нами". Та Ніксон додав, що це не значить, що він охочий до війни проти СССР. „Совєти, казав колишній віцепрезидент, розуміють і оцінюють силу та рішучість, коли не бачать воєнної загрози. Я вірю, що в серії конференцій „на вершинах" зможемо знайти такі проблеми, щодо яких зможемо порозумітися".

Сенат схвалив законопроєкт про контролю над зброєю

Вашингтон. — 18 вересня Сенат більшістю 70-ох до 17-ох голосів схвалив законопроєкт про контролю над рушницями й револьверами, але сенатська більшість відкинула той пункт проєкту, в якому говорилося про реєстрацію всієї ручної зброї, яка находиться в приватних руках. Відкинено і той пункт проєкту, в якому вимагалося, щоб всі ті, які купують ручну зброю, мали на це окремий дозвіл. Сенат схвалив подібний законопроєкт, який вже схвалила Палата Репрезентантів, яка також відкинула урядовий проєкт про реєстрацію всієї зброї в приватних руках та про дозволи на купно зброї. Тепер окрема Палатно - Сенатська Конференція має узгіднити обидва законопроєкти, а після цього Палата і Сенат мають затвердити узгіднений Конференцією законопроєкт, і тоді його перешлеться до підпису Президента. Контроля над зброєю обмежується тільки до того, що обмежений буде продаж зброї з одного стейту до іншого.

МОСКВА ПОГРОЖУЄ ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ ЗБРОЙНОЮ ІНТЕРВЕНЦІЄЮ

Москва. — Московська „Правда" принесла в минулу середу 18 ц. м. статтю Владіміра Кузнецова, в якій обстоюється „право" Совєтського Союзу перевести збройну інтервенцію в Західній Німеччині, щоби „припинити небезпечну активність нео-нацизму й мілітаризму". Автор тієї статті покликується на постанову Потсдамського договору, в якому стверджено, що альянти „несуть далі відповідальність, щоб не дозволити на відродження німецького мілітаризму й нацизму". „Правда" вбачає тенденцію до відродження мілітаризму також у заходах Західньої Німеччини, щоб скасувати дві статті чартеру Об'єднаних Націй, а саме 53 і 107, в яких говориться про можливість санкцій проти „ворогів із другої світової війни". Однак водночас та сама стаття називає „гістерією" острах, викликаний в західньо-німецьких державних колах совєтською нотою з 5 липня ц. р., в якій натякалось на „право" СССР збройно інтервеніювати проти Західньої Німеччини власне на основі тих анахронічних статтей чартеру ОН. Стаття у „Правді" була, очевидячки написана ще перед отриманням у Москві американської пересторoги, що виступ Совєтів проти Західньої Німеччини стрінеться з „негайною відповіддю" держав Антлантійського Союзу. Британія приєдналася до тієї американської заяви. Зате канадійський прем'єр Пієр Елліо Трудо застерігся, що Канада не вважає себе зобов'язаною до автоматичної солідарности з іншими членами Атлантійського Союзу в будь-якій воєнній акції. Стаціонування совєтських військ на баварському кордоні створило безпосередню загрозу проти Німецької Федеративної Республіки і багато політиків та публіцистів уважають, що совєтська окупація Чехо-Словаччини була переведена власне, як етап до дальшої совєтської агресії проти Західньої Европи.

СССР пропонує нові розмови у Женеві — ЗСА не квапляться

Вашингтон. — Американський Уряд дістав пропозицію від Москви, щоб з кінцем цього місяця розпочати в Женеві розмови на тему обмеження атомового зброєння. Хоча раніше американський Уряд страшенне наполягав, щоб повести такі наради, то тепер він отягається з відповіддю з уваги на дуже непригожу міжнародну атмосферу, створену совєтською агресією проти Чехо-Словаччини. З американського боку пояснюють, що спершу треба устійнити, на якому рівні будуть вестися ті наради — міністерському, амбасадорському чи просто військових фахівців-техніків — і який докладний денний порядок такої конференції. Насправді, американський Уряд хоче виждати, яка доля зустріне у Сенаті договір проти поширення атомової зброї. Якщо не вдасться перевести ратифікацію того договору перед кінцем осінньої сесії цього Конґресу і якщо листопадові вибори виграли б республіканці, тоді теперішній Уряд ледве-чи розпочав би будь-які нові двосторонні наради з Совєтами. З другого боку, коментують американські газети, що президент Джансон не вирікся ще зовсім своєї думки стрінутися з совєтським прем'єром Косиґіним: така намічена зустріч не відбулася внаслідку совєтської агресії проти Чехо-Словаччини.

ОН знову закликають до миру на Близькому Сході — Ізраїль і араби не вдоволені

Об'єднані Нації. — Рада Безпеки Об'єднаних Націй прийняла в минулу середу 18 вересня ц. р. резолюцію, яка рішуче закликає Ізраїль і арабські держави „строго шанувати перемир'я" та співпрацювати з посередником від Об'єднаних Націй, Ґуннаром Яррінґом, в його заходах завести на Близькому Сході тривкий мир. Хоча за ту резолюцію на 15 членів Ради голосувало 14 членських держав і тільки Альжир стримався тому, що в тій резолюції не сказано нічого про суть проблеми, — ані Ізраїль ані арабські держави тією резолюцією не є вдоволені. Наради Ради Безпеки велись від 4 вересня ц. р. внаслідку скарги Ізраїлю проти Єгипту з приводу вбивства двох ізраїльських вояків та схоплення третього в засідці на Синайському півострові. Ізраїль не вдоволений, що резолюція Ради Безпеки ОН цілком поминула мовчанкою ту подію. Знову ж арабські держави закидають Раді Безпеки, що вона не взяла на увагу головної причини теперішнього напруження, а саме, що Ізраїль не повинувався резолюції Ради Безпеки з 11 листопада мин. року, яка наказувала звільнити всі окуповані Ізраїлем арабські землі.

Вийшла нова книжка Олени Василевої „Коли орбіти схрещуються"

Ню Йорк. — Письменниця Олена Василева, авторка виданого в 1962 році нарису „Море житейськеє", видала востаннє під фірмою Об'єднання Українських Письменників „Слово" нову книжку своїх творів під назвою „Коли орбіти схрещуються". На зміст гарно оформленої мистцем Є. Кіндзерявим - Пастуховим книжки складаються крім повісти „Коли орбіти схрещуються", ще етюди — усіх тринадцять — та спогади про матір, батька і бабусю Ольгу Іллівну Рудинську, як теж три автобіографічні нариси п. н. „Оленка". Дія повісти „Коли орбіти схрещуються" відбувається в роки української національної революції та перших років встановлювання совєтської влади і її герої виступають на тлі тодішніх подій. Того ж часу стосуються автобіографічні спогади. В етюдах відображені здебільшого переживання вже еміґраційного часу. Книжка ілюстрована рядом фото - авторки в молодому віці та її рідних.

Олена Василева

ЗУАДК МАТИМЕ ЦІЄЇ СУБОТИ І НЕДІЛІ СВОЇ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Філядельфія. — Цієї суботи і неділі, 21 і 22-го вересня, тут у готелі Бенджаміна Франкліна відбудуться восьмі з черги Загальні Збори нашої харитативної централі, Злученого Українського Американського Допомогового Комітету. Попередні, сьомі з черги Загальні Збори цієї найбільш заслуженої та міжнародно визнаної харитативної установи відбулися п'ять років тому, в жовтні 1963. На порядку теперішніх нарад, крім формальностей, є звітування керівних органів і Контрольної Комісії, дебати над звітами, звітування комісій, вибір нової управи та схвалення резолюцій. Загальні збори будуть попереджені нарадами Екзекутиви та перевіркою діловодства Контрольною Комісією в п'ятницю, 20-го вересня. До участи в Загальних зборах ЗУАДК уповноважені делеґати тих організацій, що є дійсними членами або членами-добродіями ЗУАДК. Реєстрація делеґатів почнеться в згаданому готелі вже в п'ятницю та продовжуватиметься в суботу перед відкриттям нарад.

Д-р Вол. Ґалан, президент ЗУАДК

Нова публікація Інформаційної Служби ЗСА інформує про Україну

Вашингтон, Д. К. — Видаваний Інформаційною Службою ЗСА двомісячний журнал "Problems of Communism" усе 4-те число з липня-серпня ц. р. присвятив юридичним питанням у Совєтському Союзі. Вже в передовій, написаній головним редактором журналу Абрагамом Брумберґом, згадується ім'я безпідставно засудженого українського журналіста В. Чорновола та про змагання України за свої національні права. В числі поміщена велика документальна стаття проф. Юрія Луцького під наг. „Неспокій в Україні", з такими підзаголовками: „Поети 1960-их років", „Голоси з підземелля", „Арешти й переслідування", „Праця Чорновола", „Іван Дзюба", „Кінцеві питання". У статті об'єктивно висвітлено найновіший період боротьби українського народу за повну державну незалежність; важливо й те, що українські назви міст, власні імена й прізвища подані латинкою за українською транскрипцією, а не, як звичайно, за російською. Юридичним питанням в СССР присвячені й ін. праці. У відділі „Документи" опубліковані в перекладі на англійську мову різні листи, петиції й вимоги, що з'явились в СССР, документальні записи з судових заль в Москві: розділ 4-ий повністю присвячений судам і протестам в Україні, з витягами з писань В. Чорновола, І. Дзюби, С. Караванського та ін., в яких обвинувачено совєтську Росію в потоптанні національних прав українського й ін. неросійських народів. 5-й розділ журналу присвячений проблемі кримських татар, 6-й релігійним, в кінці подані біографічні дані про діячів, яких згадується в статтях, в тому про кількох російських діячів, які виступали проти режиму, а також В. Чорновола, І. Дзюбу й ін. На другій сторінці обкладинки журналу зазначено, що не все, висловлене в „Проблемах комунізму", відповідає поглядам чи політиці Уряду ЗСА, але сам факт присвяти цілого числа цій проблемі є важливим і знаменним.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

17 УЧАСНИКІВ ДЕМОНСТРАЦІЇ В ЛОНДОНІ ПЕРЕД СУДОМ

Лондон. — Інж. І. Дмитрів повідомив на сторінках „Української Думки" з 22 серпня, що 17 учасників великої антисовєтської демонстрації перед амбасадою СССР в англійській столиці далі є під слідством. Дотепер вже відбулись переслухання, але головну розправу призначено було десь на другу половину вересня. „Відносний акт, під яким оскаржено сімнадцять осіб, окреслює „зібрання в цілях заворушення" так: є більше, як три особи; спільна ціль; бодай один британський громадянин налякався; повзяті якісь кроки в напрямі осягнення цілі; настанова перебороти перешкоди. Поведінка оскаржених під час розгляду була взірцевою". Українці в Англії не можуть покищо довідатись, чому та демонстрація привернула на себе стільки уваги поліції в той час, коли подібні маніфестації під іншими амбасадами не викликають жодних „бур".

ЩЕ ПРО СВІДЧЕННЯ Д-РА МАТВІЯ СТАХОВА ПЕРЕД СЕНАТСЬКОЮ КОМІСІЄЮ

Гаррисбурґ, Па. — Як уже інформовано, перед спеціяльною Сенатською Комісією в справі шкільництва у стейті Пенсильвенія виступав із свідченням - пропозиціями д-р Матвій Стахів (помилково було подане ім'я Володимир). Він запропонував, щоб у школах того стейту вивчали основи історії і культури різних етнічних груп, які заселюють той стейт, отже й українців, які масово працювали там на шахтах, а в наш час займаються найрізноманітнішою працею, до вчителів, інженерів, лікарів та ін. фахів включно. Це внесення д-ра М. Стахова, як і другі, відносно вивчення інших слов'янських мов, підтримали ще інші промовці, після чого вив'язалось важливе обговорення пропозицій. Можливо, що Пенсильвенійський стейт стане одним із перших, у школах якого розпочнуть докладніше вивчати історію ЗСА та людности цієї країни. Д-р Матвій Стахів є редактором тижневика „Народна Воля" і членом Екзекутиви УККА.

УСПІХ УКРАЇНКИ В КУРИТИБІ

Куритиба, Бразилія. — Тижневик „Праця" ч. 28/1968 повідомив, що п-і Євгенія Петрів, дружина Дмитра Петріва з Куритиби, працює від 1959 року в ділянці декорації та є головою підприємства „Кокако" — галерії мистецтва і прикрас. Батько п-і Є. Петрів є власником великої фабрики меблів у Куритибі, і дочка допомагає йому провадити те виробництво.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 9118.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Режисери за кулісами

Крім цілком засліплених або наївних одиниць, переконаних лібералів, мало вже, мабуть, в Америці таких людей, які не знали б, що в усіх великих заворушеннях, расового чи пацифістичного характеру, мачають свої пальці комуністи. Такі „лідери", як Стоклі Кармайкел чи Реп Бравн, їздили до різних комуністичних країн і одверто заповідали створення „американського В'єтнаму". Не тільки директор Федерального Бюра Інвестиґацій Едґар Гувер, але й інші видатні державні мужі та політики не раз стверджували активне використовування Москвою, Пейпінґом та Гаваною різних назверх леґальних рухів і настроїв у ЗСА, як боротьба муринів за рівні права, невдоволення студентів у кемпусах чи туга за миром у В'єтнамі, — щоб пляново підривати лад в З'єднаних Стейтах, щоб дискредитувати їх перед світом, розкладати всередині і внаслідку послаблювати мілітарний і господарський потенціял країни.

Не раз стверджувано дивне явище, що найголосніші критики американської політики у В'єтнамі не мають ніколи слова критики на адресу комуністичного терору в Південному В'єтнамі чи явної агресії Північного В'єтнаму супроти Південного. Ніхто з тих, що обурюються громадянською нерівністю муринів в Америці, не згадує мільйонових жертв і страхіть, спричинених комуністами. У ЗСА роїться від пацифістичних організацій під різними назвами. Ні одна з них не запротестувала проти совєтської окупації Чехо - Словаччини.

Це все тому, що ті організації — або зовнішні вивіски для комуністичних клітин, або сильно інфільтровані комуністами. Ось недавні бурхливі демонстрації гіппісів, бітників та іншої збиранини, що з'їхалась до Шикаґо з приводу конвенції Демократичної партії. Відомий колюмніст Дрю Пірсон покликається на ствердження розвідки, що „комуністичні прислужники свідомо спровокували насильства в Шикаґо, щоб відвернути увагу світу від російської інвазії. Цікаво, що деякі демонстранти в Шикаґо вимахували такими самими прапорцями, як їх привезли були совєтські окупанти до Чехо-Словаччини". Той же американський публіцист заявляє, що один із лідерів шикаґських авантюр, муринський комік Дик Ґреґорі, дістав перед демократичною конвенцією 50.000 дол. від комунофіла Бертранда Рассела, який інсценізував був „міжнародні судові процеси" проти Джансона, як „воєнного злочинця", — і що після тієї конвенції Ґреґорі поїхав до Лондону до Рассела по додаткові гроші . . .

Різні режисери за кулісами потягають за комуністичні шнурки.

У сліпому куті

Як у минулому, так і тепер, окремі країни та й світ уцілому мав і має для дальшого розвитку й проґресу два шляхи: шлях реформаторський, шлях удосконалення існуючого ладу — або шлях кровопролитних революцій комуністичного типу, які обіцяють трудящим усе, а у висліді не дають нічого. За словами „Інтернаціоналу" мали стати „всім" ті, хто був нічим.

Чим стали совєтські громадяни — відомо кожному. Лише той, хто не орієнтується в підсовєтській чи в китайській дійсності, може й далі ідеалізувати „комуністичне вчення". Та дійсність в СССР — диктатура комуністичної партії з виразним шовіністично - російським забарвленням — така важка й нелюдська, що вже й самі комуністи починають шукати виходу з бездоріжжя, на якому вони опинились. Тому в СССР мало місце відречення від Сталіна.

Однак, як виразно показує напад СССР на Чехо-Словаччину, Москва не може еволюціонувати вбік демократизації чи гуманізму, не може піти на реформи, бо тоді кінець її „комунізму" і — розвал імперії.

Стався великий ідеологічний розкол у самих комуністичних партіях. Дійшло вже до такої кризи, що ні Москва, ні Пейпінґ не в стані скликати світового комуністичного з'їзду. Події в Чехо-Словаччині, як і підземні події в Україні, з арештами й переслідуваннями науковців і літераторів, — це лише окремі вияви міжнародної кризи комунізму. Навіть багато соціялістичних партій Заходу, котрі раніше в дечому солідаризувались із комуністами, дедалі більше відходять від тих „союзників".

Англійський провідний діяч Партії Праці Бівен виразно сказав: „Що шкідливе комунізмові, те корисне соціялдемократії". Москва даремно домагається, щоб соціялісти на Заході доводили свої країни до кризи, до кривавих революцій, а не йшли шляхом мудрих реформ.

Розколений і поділений на групи й фракції „комуністичний світ" зайшов у сліпий кут: у те „вчення" вже ніхто не вірить.

Юліян Колтун

ЧОМУ КНИЖКА ВЯЧЕСЛАВА ЧОРНОВОЛА НАЗИВАЄТЬСЯ „ЛИХО З РОЗУМУ"?

(Історично-літературний коментар)

Вячеслав Чорновіл назвав свою збірку „Лихо з розуму" на взір російського письменника XIX століття, Ґрібоєдова.

Александер Ґрібоєдов написав 1825 року комедію-сатиру п. н. „Горе от ума". В тій драмі представив він суспільні течії 1820-их років у царській Росії. Це був образ двох епох: минулої — до 1812 р. і нової — після наполеонівської війни та двох суспільно - політичних таборів.

Один табір, що його Ґрібоєдов у своїй драмі критикує, висміває та бичує — це прихильники кріпацького устрою, це оборонці царського режиму.

Другий табір — це покоління ідейної молоді з героєм Чацьким на чолі. Чацький та його однодумці боролись проти кріпацтва, проти царського деспотизму, корупції, несправедливих суддів, підкупних урядовців та суспільного несправедливого устрою. Ґрібоєдов співпрацював з таємною організацією декабристів, які стреміли до зміни державного устрою Росії на конституційну монархію. Це були переважно студенти, поети, письменники, мистці та молоді офіцери.

Сюжет, ґенеза та ціль обох творів — Ґрібоєдова і нашого нескореного земляка В. Чорновола — дуже подібні, хоч ділять їх 140 років. Між цими двома творами наглядна аналогія. Чорновіл робить сучасному режимові закиди, дуже подібні до тих, які робив Ґрібоєдов царській владі. Головний герой Ґрібоєдова, Чацький — це гуманіст, оборонець прав людини.

Треба признати, що Ґрібоєдов став в обороні самостійного культурного розвитку кожного народу. Його сатира „Горе от ума" стала зразу „захалявною", студенти переписували її та секретно поширювали. Вона в цілості була поставлена на сцені вперше 1831 р., а друком вийшла вільна від цензури аж 1862 року, після знесення кріпацтва.

Герой драми Чацький вірив, що кріпацький устрій можна змінити реалізацією благородних, гуманних ідей. Його мрії були відображенням західньоевропейських течій, як політичних, так і суспільно - економічних: свобода людини, свобода народів, ліберальна економія і ін.

Драма Ґрібоєдова „Горе от ума" представляла і силу і слабість визвольного руху. Чацький терпів горе від свого розуму, що пробудився, від розуму глибокого в своїм критичнім відношенні до еґоїстичного, безідейного оточення, до несправедливостей і гніту. Але цей розум був ще заслабий, щоб спрямувати на правильні дороги в боротьбі за зміну дійсности.

На наших очах маємо яскраві приклади аналогій з попереднім сторіччям. Кожне сторіччя має своїх Чацьких. Кожний устрій, що вимагає зміни, викликає тінь Чацького. Таким українським Чацьким є власне В. Чорновіл і його товариші. Вони — герої сучасної доби. Вони терплять горе від свого розуму, що добачив усі лихі сторони комуністичного устрою і змагає до його зміни.

Доцільність назви „Лихо з розуму" полягає в тому, що комуністи вважали драму Ґрібоєдова за одно з джерел своєї ідеології. Ленін у своїх промовах дуже часто послуговувався цитатами з „Горе от ума" для критики царського режиму. А нині Чорновіл б'є комуністів їх власними арґументами. Демаскує комунізм і доказує урядовим чинникам, що вони відхилились від конституції, яка „ґарантує" розвиток культури поодиноких народів.

Чорновіл не одинокий. Лихо з розуму терплять нині сотки й тисячі ідейної української молоді, і ніякі репресії вже не зупинять цього руху молодого, критично думаючого покоління.

В чому лихо від розуму в українських інтелектуалів? Відповідь дає нам В. Чорновіл. У вступі до книжки (ст. 24) він пише: „Засуджені турбуються тими самими проблемами, що й до арешту. А на Україні болять українські інтеліґенції ті ж нерозв'язані проблеми. Ці болі виливаються при кожній нагоді: з офіційних трибун (як з'їзд письменників України) і в колі знайомих, у листах до преси та в державні установи".

А це справи, „де йдеться про русифікацію державних установ, шкіл, культурних закладів, про економічну недорозвиненість більшости областей України і вимушену еміґрацію до Сибіру, про штучно створювану зміну етнічного складу населення УРСР і т. д." (ст. 25).

До речі буде додати, що доля автора прототипу „Лиха з розуму" — Александра Ґрібоєдова — була трагічна. У 1826 році він був арештований за співпрацю з декабристами. Вини йому не доказали, але, щоб позбутись, призначили його послом до Персії, що він прийняв як „політичне заслання". На цій посаді Ґрібоєдов згинув у Теґерані під час протимосковських розрухів.

ТРАГІЧНО ЗАГИНУВ МОВОЗНАВЕЦЬ Й. БАГМУТ

Не відомо, за яких обставин „26 серпня трагічно загинув Йосип Андріянович Багмут — старший науковий співробітник Інституту мовознавства АН УССР", викладач української мови в Київському університеті і письменник, родом з Дніпропетровщини. „Літ. Україна з 30 серпня зазначила, що його перу належать 80 наукових праць в ділянці українського мовознавства.

А. Бук

МАЙБУТНЄ ЗОЛОТА

(3)

У висліді цього ж запаси американського золота у Форт Ноксі зменшилися до мінімуму і виносять тепер біля десяти з половиною більйонів долярів (в 1949 — 24.6 блн. дол.), а закордонні претенсії до американського доляра зросли до 35 блн. долярів (в 1949 р. — 6.4 блн. долярів).

Однак, ЗСА мають все ще найбільші в світі резерви золота. На кінець 1967 року 62 держав світу посідали 39.5 блн. долярів золота, з чого: ЗСА — 12.3 блн., Франція — 5.2 блн., далі йшли Західня Німеччина, Італія, Швайцарія, Канада. За перший квартал ц. р. запаси світового золота обнизилися до 37.8 блн. долярів.

Монетарна політика змусила Уряд ЗСА минулого квітня звільнити 25% ґарантію - покриття доляра золотом (на що потрібно 10 блн. долярів золота), а рівночасно припинено обмежування дальшого випуску доляра. Таким чином решта американських резерв золота стала вільною. Тепер залишилося всього чотири держави, а саме: Швайцарія, Бельгія, Голляндія і Південно - Африканський Союз, які ґарантують свої паперові гроші золотом.

За останні два десятиріччя ЗСА втратили понад 60% свого запасу золота, що його пожерла економічна та мілітарна допомога іншим державам. Від часу закінчення другої світової війни видано 132.6 блн. долярів допомоги (36.1 блн. воєнної і 96.5 блн. економічної), з чого 91.2 блн. дійсної допомоги, а 41.4 блн. позичено, з яких звернено лише 16 блн. долярів), — це в пересічі припадає по 663 дол. на кожного американського обивателя і по 2.326 дол. на кожного платника податку. 915 блн. долярів зужито на оборону країни і цілого Заходу, а сама війна у В'єтнамі коштує понад 28 блн. долярів річно.

Щоб рятувати ситуацію, ЗСА з шістьма країнами „бльоку золота" 17 березня ц. р. усталили двояку систему ціни на золото: одну тверду - офіційну по 35 дол. за унцію для міжнародних цілей, а другу вільну — для індустрійних цілей, яку покупці - продавці можуть платити на вільному ринку. Раніше ювеліри, дентисти й індустрія ЗСА купували 2/3 потрібного їм золота від Уряду, а решту від продуцентів. Тепер вони мусять купувати його на вільному ринку. В цьому році запотребування становить 6.5 млн. унцій — рекордове число, майже на 50% більше, як в 1963 році.

„ЗСА і більшість економічних союзників - держав рішили відпустити до диспозиції міністрів фінансів золото по ціні 35 дол. за унцію, щоб задовольнити апетит спекулятивного ринку. Спочатку система ця працювала не зле. Ціна на вільному ринку дещо зросла — з 37 до 39 за унцію. Одначе, по кількох місяцах на біржах Лондону-Цюріху вона дійшла до 41.35 доляра, а на біржі Парижу навіть до 45.65 дол. Погоня за золотом охопила майже всі народи світу. Навіть у ЗСА, не зважаючи на заборону, тисячі людей кинулися купувати мехіканські і канадійські золоті монети та штабки. 3800 млн. д. золота, що змінило свого власника в Европі протягом лише одного місяця, половину набули американці. В Британії почали міняти гроші на дорогоцінні камені — діяманти, рубіни, сапфіри. Ціни зросли з 800 до 1,000 дол. за карат діяманта, а рубіна — до 1.680 долярів.

Внаслідок погоні за золотом американські золоті резерви за 1967 рік обнизились більше як на два більйони долярів. Поминаючи Близький і Далекий Схід, Африку та Південну Америку, де набування - ховання золота практикувалось здавна, як певний засіб для побоювання інфляцій - девальвацій грошей, через часті політичні переовроти - зміни урядів „золота гарячка" охопила також бідніше населення світу, яке кинулося набувати золото не для зиску, але з побоювання втратити своє тяжко запрацьоване майно. Різниця в десять долярів між офіційною і вільною цінами на золото викликала сумнів, яку ціну представляє собою доляр

Причин для сумнівів було декілька: ЗСА не упорядковують своїх фінансів - дефіциту й інфляції і зволікають з ухвалою закону про піднесення податків; політично-економічна криза у Франції — заворушення і шеститижневий страйк 12 мільйонів робітників зруйнували і так захитану економіку країни, поглибили державний дефіцит до двох більйонів долярів, а що найважливіше, захитали вартість франка, девальвація якого, на думку европейських банкірів, неминуча. Перед кризою, в квітні, Франція мала 5.2 блн. дол. золота, 800 млн. дол. закордонної валюти і 900 млн. дол. міжмонетарного фонду. Тепер ті резерви обнизились майже на два більйони долярів. Населення країни поголовно вимінювало франк на золото, „наполеонки", біжутерію, німецькі марки, навіть американські доляри, які останнього року настільки втратили довір'я, що в паризьких готелях відмовлялися брати їх від туристів.

Рятуючи фінансово - економічну ситуацію, французький уряд двома наворотами вибрав з Міжнародного Монетарного Фонду 3/4 блн. дол. золота, а останнім часом продав 221 млн. дол. золота Центральним Банкам кількох держав по офіційній ціні. Треба буде кількох років, щоб врятувати народне господарство. Справді блискуча перемога ґоллістів у виборах дещо відпружить політично - економічну ситуацію і врятує на певний час франк, якого аж ніяк не можна порівнювати зі здевальвованим фунтом стерлінґів, бо його кількість за кордоном в той час була у 20 разів більша від суми резерв Банку Британії, тоді як у Франції перед кризою лише одну сьому частину франків у відношенні до резерв золота і валют мали чужі держави.

У червні Британія позичила в Міжнародному Монетарному Фонді на 1.5 блн. дол. золота, а відтак у Світовому Банку 2 блн. дол., і тепер її зобов'язання сягають 5.6 блн. дол., а золотих запасів і інших резерв є у Лондоні всього 2.7 блн. долярів. Щоб рятувати фунт стерлінґів від дальшої девальвації, що може спричинити хаос у монетарній системі світу, 7 вересня ц. р. в Швайцарії 12 економічно сильних держав (без Франції) погодилися дати Британії 2 блн. долярів позики на 10 років. За це Британія мусить поступово і ґарантовано стягнути фунт стерлінґів із спільного світового фонду резерв. Внаслідок цього у світовій монетарній системі зайде зміна, бо єдиною світовою монетою резерв залишиться американський доляр впарі з золотом. Внаслідок цієї позики ціна фунта в порівнянні з доляром уже дещо зросла, а ціна на вільне золото захиталася.

Одначе, найважливішою причиною погоні за золотом і втрати довір'я до доляра є війна нервів між державами „бльоку золота" і найбільшим продуцентом золота Південно - Африканським Союзом. ЗСА і країни „бльоку золота" бажають, щоб Південно - Африканський Союз усе свіжовидобуте золото пускав на вільний ринок, що автоматично знизить на нього ціну, а Південно-Африканський Союз хоче продавати на вільному ринку лише певну кількість золота, щоб піднести його ціну ще вище, бо це ж його головний експорт, що дає країні 60% прибутку, а рівночасно більшу частину хоче продавати до Центральних Банків - членів Міжнародного Монетарного Фонду по офіційній ціні 35 долярів за унцію.

ЗСА з шістьма країнами, договорившись на двояку ціну золота, вирішили не купувати для своїх резерв ні одної унції з свіжовидобутого золота, ба що більше, вплинути на Центральні Банки інших країн, щоб пішли їх слідами, що заблокує доступ африканського золота до світових резерв, а рівночасно надвишка його на вільному ринку знизить ціну можливо нижче від офіційної. Південно - Африканський Союз перестав зовсім продавати золото. Він і далі видобуває та громадить золото, і запаси його сягають уже рекордової суми 1.2 блн. дол. Чим це скінчиться — невідомо. Очевидно, спекулянти по стороні Південно - Африканського Союзу. Також солідаризується з ним СССР, бо від осени 1966 року не відпускає ні одної унції золота на ринок. Одначе, велика посуха і внаслідок того низький урожай цього року, зокрема в країнах Центральної і Східньої Европи, напевно примусить СССР далі купувати збіжжя (переговори з Канадою і ЗСА вже почались), платячи за нього золотом.

„Молодь України" пояснює...

В цій київській газеті читаємо: „Державні кордони ЧССР з капіталістичним Заходом були відкриті і це сприяло проникненню в країну аґентури буржуазних розвідок. Контрреволюція відверто закликала до відриву ЧССР від соціялістичного табору і повернення країни на рейки капіталістичної економіки".

Але самі автори такого „аґентурного пояснення", очевидно, не були певні, чи їхніх молодих читачів переконає таке твердження. Тому вони насвітлили події в ЧССР трохи докладніше: „У січні 1968 року у Чехо-Словаччині відбулися зміни в партійному та державному керівництві, зміст яких полягав у відмові від методів адміністрування і зосередження влади в одних руках, від порушень принципів демократичного централізму, затискування критики і необґрунтованих репресій".

Підводячи під це твердження „ленінську базу", мовляв, усе діялось за принципами Леніна, шелестівська газета намагається залякувати молодь України „реставрацією демократії", себто свобід, до яких стремить власне українська молодь в колоніяльній УССР:

„Скориставшись складністю обстанови, контрреволюційні сили Чехо - Словаччини, спрямовувані імперіялістичною реакцією, розгорнули шалений наступ на комуністичну партію і робітничу клясу країни, на соціялістичні завоювання народу. Вони доклали зусиль, щоб перебудова партійної роботи в дусі колективної форми керівництва йшла під спекулятивним закликом до „демократизації" взагалі. Незабаром розмови про „демократизацію" почали підміняти модним формулюванням — „лібералізація" державного ладу в республіці", а потім на кін виплив лозунг „демократичного соціялізму", запозичений із реформістських джерел".

Таким поясненням „Молодь України" — орган комсомолу, що виходить у Києві скаліченою українською мовою, лише розкрила свій страх перед справжньою свободою.

Ще за місяць перед нападом СССР на Чехо - Словаччину „Молодь України" твердила, за вказівками з Москви, що, мовляв, увесь світ іде „на шлях диктатури пролетаріяту"... — нині совєтська преса вже мучить читачів „поясненнями" подій навіть у сателітних країнах, які рвуться подалі від „диктатури пролетаріяту", а фактично ж — диктатури імперської Москви.

(Ко)

ГОСПОДАРСЬКЕ БЕЗЛАДДЯ В КРИМСЬКІЙ ОБЛАСТІ

„Багато підприємств скоротили або припинили зовсім випуск потрібних населенню товарів народного вжитку. На Керченському заводі імени Войкова скорочено випуск дефіцитних м'ясорубок. Труболиварний не задовольняє потреби покупців в електропрасках і електродуховках. Скоротився випуск таких виробів, як віники, щітки, ялинкові прикраси, газові бальони та багато іншого. І все це доводиться завозити з інших областей. Витрачаються зайві гроші, завантажується транспорт, створюються незручності для споживача." (З „Робітничі Газети", ч. 183).

Лука Луців

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА В ПЕРШИХ РІЧНИКАХ „СВОБОДИ"

(1)

Отець Гр. Грушка в початках майже сам творив американсько-українську літературу на сторінках виданої ним „Свободи". В першому числі з 1893 р. надрукував вірш якийсь Федоров під заг. „Свободо премила", а в 2 числі з цього самого року мабуть той самий автор підписаний під віршем про слов'ян і Славу. Під віршем „Старі і нові чоботи" підписаний В. І. (ч. 4, рік 1893). В другому підручнику з 1894 р. зустрічаємо підпис І. Ф. під віршем „Послідний час", але той вірш своєю формою зовсім не нагадує Івана Франка, якби дехто міг додумуватися:

Чи вас мало тут живе,
Чи в вас нема сили,
Чи не можна нам робити,
Як другі зробили?

В 4 ч. з 1894 р. є „переклад з чеського" вірша „Слов'янська доля", а під ним підпис М. С. В 43 ч. з 1894 р. надруковано вірш „Думка", під яким автор заховався за букву Л. В річнику з 1895 р. два вірші надрукував Д. Третяк: в 1. числі під віршом „Чому" підписався тільки початковими буквами Д. Тр., але в 3 числі зустрічаємо його як автора співомовки „Непотрібна гречність" з повним підписом Д. Третяк. В десятому числі (1895 р.) надруковане оповідання „Перша моя фундація", автор якого підписався псевдонімом „Целебс". Автор розповідає про важке життя наших верховинців у рідному краю.

Та наша згадка про українську літературу в перших річниках „Свободи" була б неповна, коли б ми не згадали і про ті твори нашого письменства, які друкувалися в цьому часописі як надіслані твори з Европи, або як передруки вже в Европі друкованих творів. Ми вже згадували про передрук двох поезій Шевченка в першому річнику „Свободи" з 1893 р. Були це поезії „Чума" (Косар) і „Вітер в гаї нагинає". В дальших річниках надруковані ще такі поезії найбільшого нашого поета: „Тяжко, важко в світі жити" (ч. 24, 1894), „Суботів" (ч. 45, 1894), „Вітре буйний" (ч. 46, 1894), „Псалми Давидові" (ч. 43, 1896). З Руданського передруковано такі співомовки: „Польський і руський кіт" (ч. 3, 1893 і число 31 з 1895 року), „Треба всюди приятеля мати" (ч. 23, 1894), „Старий Вовк" (ч. 42, 1894), „Бородатий хусит" (ч. 4, 95), „Ксьондз і наймит" (ч. 14, 1896), „Козак і король" (ч. 15, 1896) і „Камінний святий" (ч. 23, 1896). Редактор о. Грушка надрукував у трьох числах поему Олександра Колесси, що підписався псевдонімом О. Ходовицький, під заголовком „В світ за очі" (числа 26, 27 і 28 з 1894 року). Ця поезія найгарніша між поетичними творами цього нашого визначного науковця, що в старшому віці зрадив поезію для науки і політики. Вона викликала сльози з очей наших людей, коли читали такі слова поета:

Бодай же ви не знали
Та ніколи,
Як то тяжко покидати
Рідне поле!

Бодай же ви не знали
І навіки,
Як то тяжко йти світами
Як каліки!

Бодай же вам не снилося
Серед ночі,
Як то тяжко мандрувати
В світ за очі!

В 9, 10, і 12 числах з 1894 р. друкувалося оповідання Нечуя-Левицького „Приятелі". Не забула „Свобода" і про твори Івана Франка. В річнику 1895 передруковане його оповідання „Хлопська комісія" (ч. 23 до 26); в числах 28-29 вміщено його ж „Шен-Шрайбен"; в річнику 1896 р. „Історія моєї січкарні" (ч. 7 і 8); „Право свині" (ч. 30, 31 і 32) а також і дві поезії: „П'яниця" (ч. 49 і 50) та „Каменярі" (ч. 52). Тут треба підкреслити, що річник „Свободи" з 1896 року має покажчик змісту, в якому відділені „оригінальні" поезії та проза від „передруків".

З інших письменників, твори яких друкувалися на сторінках „Свободи", згадаємо три оповідання Т. Ветлини (о. Тимотея Бордуляка). Його оповідання „Куди ми підемо, небого" порушувало еміґрантську тематику, і тому о. Грушка передрукував його в 3 ч. 1895 року.

В 25 ч. з 1896 р. друкувалося оповідання Т. Ветлини (о. Т. Бордуляка) під заг. „Бузьки", а в 26, 27 і 28 числах „Для хорого Федя" цього самого автора.

Не забула „Свобода" і про буковинських письменників. „Дніпрова круча" Осипа Федьковича появилася в 33 до 35 чч. з 1895 року, а в 40 і 41 числах цього року друкувався його „Стрілець". В річнику 1896 друкувалися аж чотири оповідання цього письменника: „Три як рідні брати" (ч. 3. до 8); „Хто винен?" (ч. 9 до 11); „Сам собі винен" (ч. 12 до 16); „Серце не навчити" (ч. 17 до 22).

Другий буковинський письменник, Сидір Воробкевич, що підписувався Данило Млака, прислав окремий вірш для „Свободи" під назвою „Лети, моя пісне".

Лети ти, руська пісне,
Через море в край чужий.
Скажи там руським браттям,
Що я — лірник старий
До Бога щиро молюсь,
Щоб їм на чужині
Минали дні щасливо
Безжурно і в добрі.

Скажи, — що я горджуся,
Що я над все щаслив,
Слізьми лице залив, —
Що я не раз з одради
Бо браття в чужиноньці
Все люблять свій звичай,
І свою руську мову,
І свій родимий край.

Редакція попередила цю поезію такою заввагою:

„Від нашого старого кобзаря Зеленої Буковини одержали ми слідуючий стишок".

Василь Щурат зложив був слова до „Гимну американських українців" 1913 року, а музику скомпонував до нього наш славний музика Ст. Людкевич. Та Щуратове оповідання „Орлине гніздо" друкувалося вже в ч. ч. „Свободи" за 1895 рік.

З наддніпрянських письменників „Свобода" друкувала ще оповідання Марка Вовчка під заг. „Два сини" (ч. 30 і 31 1895) а з галицьких „Нездалу п'ятку" Б. Лепкого та „Над ставом" цього самого автора, яке передруковано з львівського „Діла".

Два оповідання не мають авторських підписів. Це „Паламар" (ч. 15 і 16, 1895) і „Іван Стисло — війт" (ч. 20, 1895). Це останнє оповідання — образок з галицького життя, де війт перестає пити горілку після того, як вона привела його до шкоди. Своїм стилем вони нагадують манеру Б. Лепкого, але ми не знайшли їх між тими оповіданнями Б. Лепкого, які мали під рукою.

Та треба згадати, що в 1896 річнику „Свободи" зазначено, що Редакція діста-

(Закінчення на ст. 5-ій)

Пам'яті незабутнього Володимира Дорошенка

3 ЖОВТНЯ 1879 Р. — 25 СЕРПНЯ 1963 Р.

25 серпня минула п'ята річниця з дня смерти Володимира В. Дорошенка. Своїм спогадом хочемо вшанувати Його пам'ять.

Народився в селі Білоцерківці, на Полтавщині, в інтелігентській родині (син земського лікаря). Революціонер - емігрант, вчений, дійсний член Наукового товариства ім. Шевченка у Львові... Не будемо говорити про всі стадії життя Володимира Дорошенка, бо все це є в Його автобіографічних спогадах. Натомість будемо говорити про Володимира Дорошенка, як людину, яку ми знали на протязі 1921-29 рр. у Львові. Володимир Вікторович мав рідкий талант, оскільки можна так висловитися, а саме — людяність. Це була наскрізь людяна постать. Він мав у собі щось таке лагідне й притягаюче людей, що до нього завжди зверталися і горнулися знайомі і навіть незнайомі, одні —про пораду, інші — шукаючи матеріяльної помочі, або просили протекції п-р-и влаштуванні на працю... -І ніколи нікому він не відмовляв. Завжди усміхнений і приязний, Володимир Вікторович старався всім допомогти. Для нього не було партій, віровизнання, особистих симпатій і антипатій. Пригадуємо Його слова: „Я всіх українців люблю".

Був напочатку на посаді бібліотекаря НТШ, а пізніше —одним із директорів тієї установи. Його блискуча пам'ять й орієнтація в українській літературі, створили з нього певного роду експерта, до якого зверталися вчені цілого світу про поміч при підшуканні історичних матеріялів, на теми соціяльні, або при працях до докторатів.

Він був з замилування бібліографом і то науковим, який систематизував свої знання і видавав їх друком.

В приватному житті Володимир Вікторович був дуже люблений українцями Львова. І ось, з нагоди 25-ліття Його наукової і літературної діяльности, українські громадяни міста Львова уладили Йому величавий ювілей. Це було в жовтні 1925 року. Свято перейшло у піднесеному настрої. В ньому брали участь між іншими,також всі визначні особистості галицької громади.

Багато з них були членами ще Австрійського Віденського Парляменту, як також і заслужені на українській ниві особи. Були там: проф. Михайло Галущинський, Посол Ярслав Олесницький, адвокат Володимир Бачинський, адвокати і діячі — Дмитро Левицький і Альфред Говикович, редактор Василь Мудрий, і д-р Степан Федак, який прилюдно признався, що хоч нічого не читав з В. Дорошенка, але любить Його за сріблястий сміх. Була рівнож письменниця Катря Гриневичева.

Всі промови підкреслювали не лише заслуги Володимира Вікторовича на полі науки й літератури, але подавали також Його рідкі прикмети, як людини і громадянина. Пригадуємо, як проф. Михайло Галущинський в блискучій промові дав образ прекрасної душі Володимира Вікторовича.

У відповіді, завжди скромний Ювілят сказав, що Він властиво не розуміє, за що його так хвалять і з властивим Йому гумором зазначив: „Мені хочеться від сорому під столом сховатися".

Такий був Він, таким ми Його знали й любили і таким залишиться Він у пам'яті Його друзів назавжди.

Віктор і Валентина Завадські

Повідомлення Секретаріяту СКВУ в справі Тимчасової Координаційної Виховно-Освітньої Ради

„Секретаріят Світового Конгресу Вільних Українців подає до відома, що 18 і 19 травня 1968 р. в Торонті в Канаді відбулися наради Пленуму Тимчасової Координаційної Виховно - Освітньої Ради в приявності представників крайових і світових громадських централь.

На порядку нарад розглянено такі справи:

1. Звіт Голови Комісії Української Виховної Системи із 8-мирічної праці, уділення абсолюторії та прийняття внеску на її ліквідацію.

2. Зміну тимчасового стану Координаційної Виховно-Освітньої Ради на постійний орган п. н. Світова Координаційна Виховно - Освітня Рада (СКВОР) із діловою Екзекутивою і Контрольною Комісією.

3. До СКВОР увійшли представники світових міжкрайових і крайових громадських централь (список подано за азбукою): Виховна Референтура СФУЖО, Молодь Українського Національного Об'єднання Канади, Наукова Рада Фонду Катедри Українознавства, ЗСА, Наукове Т-во ім. Т. Шевченка, ЗСА, Об'єднання Демократичної Української Молоді, Торонто, Об'єднання Працівників Дитячої Літератури, Канада, Об'єднання Українських Педагогів у ЗСА, Об'єднання Українських Педагогів Канади, Пласт, ЗСА, Рада Шкільництва й Освіти КУК, Канада, Спілка Учителів і Виховників у Великій Британії, Союз Українок Канади, Спілка Української Молоді, Бельгія, Т-во Рідної Школи в Німеччині, Українське Національне Об'єднання Канади — Шкільна Рефер., Українська Цестральна Шкільна Рада Австралії, Центральний Рідношкільний Комітет в Арґентині, Централя спонзорів „Рідна Школа" в ЗСА, Шкільна Кураторія Вінніпезької Архиєпархії, Канада, Шкільна Рада Канади, Шкільна Рада УККА, ЗСА, Шкільна Рада УПЦеркви в ЗСА і Шкільна Рада ЦПУЕН, Німеччина.

4. Виконним органом СКВОР є Екзекутива в складі 13-ти осіб: д-р Б. Білаш, Вінніпеґ — голова; проф. Б. Зелений, Торонто, д-р Б. Стебельський, Торонто, д-р Е. Жарський, ЗСА, Митроф. Прот. О. Мицик, ЗСА, О. Кузьмич, Арґентина і д-р І. Марченко, Вел. Британія — заступники голови.

Заступники голови Австралії і Бразилії будуть назначені їхніми Крайовими Централями.

К. Паліїв, Торонто, В. Ленник, Німеччина і Р. Франко, Саскатун — секретарі. Б. Гнатиків, Ст. Кетеринс — скарбник.

До Контрольної Комісії обрано пп.: Н. Когуську, Вінніпеґ, В. Веригу, Торонто і В. Педенка, Торонто.

Президія Екзекутиви СКВОР пп.: д-р Б. Білаш — голова, проф. Б. Зелений — заступник і К. Паліїв — секретар.

Згідно з постановою Пленуму Світової Координаційної Виховно - Освітньої Ради (СКВОР) Екзекутива СКВОР є Комісією Секретаріяту СКВУ для виховно-освітніх справ. Каденція Екзекутиви СКВОР покривається з ротаційною каденцією Президії Секретаріяту СКВУ.

Для переписки із Екзекутивою СКВОР подаємо адреси голови і секретаря:

Dr. B. N. Bilash, 75 Polson Avenue, Winnipeg 4, Man., Canada.

Mrs. K. Palijiw, 43 Gilmour Avenue, Toronto 9, Ont., Canada.

Під час дводенних нарад у Торонті в травні 1968 р. створено Світову Координаційну Виховно - Освітню Раду з діючою Екзекутивою і Контрольну Комісію, цим зреалізовано постанову Сесії Світової Виховно - Освітньої Системи, прийняту Першим Світовим Конґресом Вільних Українців у листопаді 1968 р. в Ню Йорку, ЗСА.

За Секретаріят СКВУ
М. Плавюк, в. р.
Генеральний Секретар
Дня 31 травня 1968 р.

Д-р Мирослав Зелик

КОШИЦІ І ПРЯШІВ В ПЕРШИХ ДНЯХ СОВЄТСЬКОЇ ІНВАЗІЇ

(Закінчення)

Празька молодь демонструє проти московських окупантів

На поліції зустрів я місцевого українця, який сказав, що хоч він комуніст, однак осуджує Совєтський Союз за інвазію на мирну державу. Він пішов зо мною на станцію, поміг винести наші клунки надвір і пішов до знайомого шофера перемовити його відвезти мене з дружиною до знайомих в Пряшеві. Та на жаль, шофер лежав п'яний. Тоді він порадив ждати нам на автобус, який від'їжджав до Пряшева, де ми у наших знайомих могли б приміститися на час безвихідної ситуації. Завдяки словацьким селянам, з великим трудом пощастило нам дістатися до переповненого автобусу, яким ми приїхали на 3 км. перед Пряшів. Дальше не їхав, бо лопнуло колесо. Довелося їхати на верху вантажної машини, що везла землю і задержалася в центрі Пряшева. Привітала нас статуя о. Духновича, пробудителя русинів, що стоїть при головній вулиці в малому парку, пишно обсаджена квітами. Пряшів показався багато спокійнішим містом, як Кошиці, що їх окупували мадяри, яких місцеве населення зустріло вороже. Вояки пустили серію зі скоростріла і повбивали людей. У Пряшеві не стріляли, хоча демонстрації відбувалися так само, як у Кошицях. Цілий Пряшів й околиця повні совєтських вояків на танках. Напитав я шофера з таксівкою і прошу відвезти мене до знайомих. Він поспішив іронічно заявити, що „ваші русове обсадили всі перехрестя і їзда неможлива". Опісля спитав: „Ви звідкіля?" Кажу, що з Америки. Він скочив, мов опарений, відкрив двері авта і просить сідати. Голосно засміявся і додав: „Так ви не москаль". Виминаючи з'єднання танків, повіз нас до дому знайомих, заніс баґаж під двері і ввічливо розпрощався. Тепер маючи дах над головою і користаючи з гостинности наших господарів, ми дещо заспокоїлись.

Підпільна телевізійна станція з Банської Бистриці інформує населення про ситуацію і непохитну поставу цілого народу і уряду проти наїздника. Тепер вже гостро і в націоналістичній формі спікер виступає проти безправної інвазії, виправдуючи мадярів, поляків, болгарів і Сх. Німеччину, які діяли під примусом Москви. На другий день зайшов я до готелю „Дукля" в Пряшеві і спитав, чи є там ще деякі американці. Познайомили мене з одним студентом з Джан Гопкінс університету в Балтімор, який у Пряшеві на університеті ім. Шафарика пише докторську дисертацію з ділянки історії українського поселення на Пряшівщині. Він замовляв їжу в готелі, говорячи по-українськи і сказав мені, що мати його українка з ЗСА.

Цього дня Пряшів прийняв ще більше антимосковську позицію. Протестувало населення перед танками, носячи транспаренти з лайкою на кремлівських вождів; словацьке підпілля розкидало летючки і друкувало в пресі (добре оформлені газетні видання) повідомлення про перехід до співпраці з Кремлем деяких з ЦК комуністичної партії ЧССР. Найбільше згадувано ім'я українця зі Словаччини, Біляка, якого називалося зрадником народу, коли саме в тому часі таємне засідання комуністичної партії ЧССР одноголосно засудило інвазію і висловило повне довір'я тоді вже інтернованому Дубчекові. Стоячи на віддалі двох метрів від совєтського танка, вислухав я розмову одного словацького патріота, який легко пошивав у дурні московського танкіста з пишними пагонами. Словак: „Товаришу, злізай з танка, підем вип'єм по сто грам". Танкіст: „Не можу, товариші сплять внизу в танку". Словак: „Та лишай своїх товаришів, від 100 грам не відмовляйся". Танкіст: „Не можу, на варті стою". Словак: „Товаришу, а чому ви до нас приїхали?" Танкіст: „Визволяти, брат брата визволяти". Словак: „Товаришу, а коли ви поїдете назад до Москви?" Танкіст: „Ну так, постоїмо і поїдемо". Словак: „Та ходи, вип'єм по сто грам, а тоді вже поїдеш". Танкіст: „Не можна". Словак: „Так завертай свого танка і давай назад, напрям Москва".

Вусатий москаль вже таки добре збентежився і почервонів під загальний сміх авдиторії, що окружала танк.

По другому боці головної вулиці видніє українська католицька церква. Зайшовши до старого храму, відчуваю холод мурів і відсутність потрібної реновації, що викликає співчуття до пряшівських українців, які діждалися релятивної і короткої відлиги, однак сьогодні надії їх досить сумнівні. При входових дверях порядок Богослужб надрукований на машинці у словацькій мові. Назовні, при вході до церкви, запримічую посмертне повідомлення друковане бездоганною українською мовою. Мої сподівання зустріти деяких діячів української культури в Пряшеві нереальні в часі большевицької авантюри. Люди стоять в чергах за харчами, сумні й непевні завтрішнього дня. В них ненависть до Москви і бажання бути вільними.

Моїм найбільшим бажанням дістатися швидко за кордони ЧССР, щоб повернутися до Риму і звідти відлетіти до Америки. Але що можна вдіяти, коли в країні не працюють телефони, пошта, телеграф, залізничні й автобусові урядовці не гарантують, чи прибудемо до Братіслави, щоб звідти поїхати до Відня. Радіо „Вільна Европа" інформує туристів, щоб не рухалися з місць і слідкували за дальшими повідомленнями. Всякі намагання зв'язатися телефоном з американською амбасадою в Празі не дали ніяких успіхів. Командант поліції в Пряшеві сказав мені, що йому відомо про певну частину туристів, які перейшли кордон до Австрії. Вірючи в це, я відшукав шофера з таксівкою і вже, як до знайомого, висловив моє бажання дістатися за границю. Він зрозумів моє положення і жалкував, що не може їхати 500 км., бо авто в нього старе. Але шепнув він щось на вухо своєму товаришеві, який без вагання відкрив двері до майже нової совєтської „Волги" і сказав: „Їдемо і то зараз". Молодий шофер, словацький патріот, співчував моїй безвихідній ситуації і не мав на думці брати величезного хабаря, що його я був готовий заплатити. Знав він всі дороги на Братіславу, як чернець свою келію. Швидко виминав всі з'єднання совєтських танків і всю дорогу нарікав на „визволителів". Все таки приходилося тут і там проїхати крізь вузький прохід між московськими танками, рівночасно сповнялися страхом, маючи на увазі вістки, що деякі танкісти спокійненько розторощували на дорогах особові авта разом з пасажирами.

Залишилися позаду замрячені Татри і після десяти годин напруженої їзди, перед очима — Братіслава. Спиняє нас на шляху молодий словак й остерігає, що в Братіславі стріляння і кров на вулицях. Але второпний шофер рвонув машиною на передмістя, об'їхав центр міста, опісля дорогою над Дунаєм і ми вже на перехідному пункті. Розплатився і попрощався з моїм добродієм, я підійшов з дружиною до будинку граничної сторожі. На нашу втіху не було там совєтських солдатів. Після перевірки пашпортів чеська сторожа усміхнувшись потиснула нам руки і сказавши собі до побачення, ми перейшли кордон до Австрії. Там же місцеві і американські репортери не випустили нас без інтерв'ю. Вечеряли ми вже на волі, у Відні.

Час минулий неозначений (або: як ми з Ґерусом вікна били...)

Якби хтось велів мені назвати моє найбільше розчарування на Другому З'їзді Станиславівців, на Союзівці, — я обов'язково сказав би: Ярослав Ґерус!..

На Першому З'їзді, у Клівленді 1965, наш добрий Славко взагалі не був, а тепер, на два місяці перед Другим З'їздом, несподівано назавжди від усіх нас і наших справ із цього світу відбув... І от — замість слухати, як він на З'їзді читає одне із своїх майстерних „Станиславівських оповідань" — бери й пиши про їхнього автора посмертну задку...

Проти такої своєї ролі я протестую хочби тому, що я на похороні свого ровесника, шкільного друга і спільника літературних зацікавлень — Ярослава Ґеруса не був... Тому я маю свої підстави не говорити про нього як про небіжчика — тільки, навпаки, як про життєрадісного, повного снаги і творчих плянів, надійного письменника, який несподівано появився на письменницькому овиді й так же несподівано зник. І, як такого — життєрадісного, повного снаги і ідей — я хочу показати його в якомусь ясному моменті минулих юних днів...

Переглядаю друковані речі Ярослава Ґеруса. „Пригоди снайпера" викликають усмішку і нагадують „Салдатського патрета" Квітки-Основ'яненка. Там маляр Кузьма Трохимович встругнув такий удачний портрет грізного солдата, що люди (прийнявши його за живого) здоровили, шапку перед ним скидали. А Ґерус своїм пориваючи - вірним, щирим, інтуїтивним оповіданням напитав був мені повну хату телефонів: ... „Слухайте — чи пані Ґерусова направду і є та совєтська солдатка, яку він собі, як снайпер, вполював?"..

... На чергу перегортання приходять політичні „Вікна" (друковані, як і „Пригоди снайпера" у „Свободі") — і... враз, як болільник на футбольних змаганнях, після голя своєї дружини, гукало: Є-е-е!!!...

„Вікна"... Вікна... Та ж, рівно сорок років тому ми, із Славком Ґерусом, вікна — іменно, політичні вікна били...

... 11-го листопада 1928 року сповнялося десять років від створення нової польської держави. У в'язку з тим міська влада Станиславова наказала була, щоб у фронтовій кімнаті кожного дому вечором тієї днини горіли свічки. А неофіційна ґура - патріотична вулична влада заповіла, що битиме вікна в усіх тих домах, де вони не горітимуть...

Очевидна річ, українська чоловіча гімназія, як державна, мусіла пильно повинуватися наказові — тимбільше, що демонстрація, чи ремонстрація із святом 3-го травня була ще ледве пригосна*.

Я, з Нуськом (тепер, повним титулом, д-ром Андрієм Волощуком, Торонто) і своїм двоюрідним братом — В. Ч. (тепер у „найдемократичнішій країні" — тому навіть прізвище згадувати небезпечно...) жили на кватирі в українофільської мазурки, вдови по українцеві, при вул. Ґрунвальдській. „Котячий скок" від хати Славка Ґеруса і залізничої станції.

Не пригадую вже, де в даний вечір були мої обидва „товариші кімнати". Знаю тільки, що в присмеркову годину 11-го листопада 1928 вікна нашої (фронтової до Ґрунвальдської вул.) кімнати були темні і, як такі, в один мент, із різким дзеньком розбитих шибок, „полетіли"...

Я прожогом засвітив світло, а стара господиня, „впавши" з кухні, тихим зламаним голосом заявила:

— Я в'єм, кто то зробіл: то— Едек!.. Панс Н. — муй власни родзони син — Едек.

І, зайшовшися голосним риданням, опустилася безсило в крісло, б'ючи головою об стіл...

Мої уста мимрили щось про покриття шкоди і пробачення за неприємність через нас — а думка укладала вже плян „страшної помсти". Пожди, мовляв, братіку: вибив ти вікна своїй матері — виб'ємо і ми, своїй!..

І, з таким пляном, я „вдарився" до Славка Ґеруса.

Плян був негайно прийнятий: йдемо до нашої матері-кормительки, до української чоловічої гімназії, вікна бити!..

Обережність у підприємстві, що й казати, пилося з великої літери (нема фраєрів перед самою матурою бути зловленими й викинутими з усіх шкіл...).

Ґерус запропонував перебратися так, щоб я був він, а він — я. В ході такої метаморфози я надів його плащ, а Славко — мою куртку, на голову дав йому свою шапку, а сам надів його капелюх. Для ще більшого замаскування ми постановили піднести коміри верхнього одягу, курити і розмовляти тільки по-польському. Камінюки в кишенях не вимагали тоді й не вимагають тепер коментарів.

Так переформовані два не-знати-що рушили в похід.

На початку Липової вулиці наші серця почали працювати так, як у біжців на короткі дистанції-спринтерів, на команду: „На старт"... Проте ясно-освітлені свічками вікна будинку гімназії (ч. 44) не піднесли нашого пульсу до скорости, на команду: „Готові".

Ми спокійно пройшли повз будинок нашої „альма матер", сондуючи ґрунт і атмосферу (адже, десь за будинком, сусіднім парканом чи деревами, могла чатувати тайна поліція).

Вулиця була тиха, порожня. І ця тиша-порожнеча тим яскравіше малювала здогадні образи засідки. Не було „майже сумніву", що тут на евентуальних атентатців наставлено „вовчу яму"...

Ми пішли до будинку хлоп'ячої бурси, чи Дівочої Гімназії (Липова 80) і перевірили свій стратегічний плян: нема дурних іти в лобову атаку й бути зловленими. Змінюємо плян на далекобійне обстрілювання артилерією — щось, як німці в Першій світовій війні Париж „грубою Бертою" з власної території обстрілювали).

З такою постановою ми вернулися і скрутили на гімназійне подвір'я, конкретно, в провулок (пізніша вулиця Кубішталя), що сполучував Липову з вул. Голуховського.

Відійшовши на яких п'ятдесят кроків ми ще раз перевірили оточення, а потім витягнули з кишень по першій камінюці і, скомандувавши більш по-диригентському, як по-артилерійському:: „Три, чотири!" — випустили з долонь свої „грубі Берти".

І тут сталося несамовите... Саме в мент, коли наші камені мали вдарити в гімназійні вікна — оддалік, із лементом-дзенькотом посипалися шибки в іншому будинку. Хтось бив вікна в приватних домах...

Ясна річ, така несподівана конкуренція збила нас із пантелику. Щоб не відповідати за чужі гріхи, ми кинули думку про дальше обстрілювання гімназії, кинули решту муніції — і, повз будинки професора д-ра Никифоряка -Крушельницьких а далі о. д-ра Фіголя, „геройчно відступили на заздалегідь приготовані становища"...

* *

З перспективи сорока літ здаю собі справу з сумнівів читача в успішність нашої виправи. Геніяльний Іван Франко спитав би нас:

„Гей, а може то не шкло
Від каміння летіло?
Може серце у грудях твоїх
Зо страху так дзвеніло?"

А рядовий громадянин рубоне:

— Не заливайте, пане, а толком кажіть: вибили ви тоді вікна в гімназії — чи не вибили? Час минулий доконаний — чи недоконаний?..

З рукою на серці, я гадаю, що для цього треба винайти новий історичний час у граматиці: час минулий неозначений. І нашого станиславівського мовознавця, д-ра Костя Кисілевського, прошу затвердити новотвір.

Я донині не знаю, чи ми тоді вибили вікна. Знаю тільки, що били. І так — погляньте! — і написано в наголовку цього спомину.

О. Син

* 3-го травня 1928 р. всі — крім одного відділи старших кляс (від 4-ої й до 8-ої) Української Чоловічої Державної Гімназії, в Станиславові, відмовилися йти походом на свято польської державної конституції. У вислідї, всі ті відділи і кляси розв'язано. Щойно після довгих дебат у польському парляменті, наказано нові вписи до тих кляс, із тим, що кожного поазбучно десятого учня тих кляс автоматично викидали з гімназії.

П'ята виставка жіночої творчости

Вже увійшло в традицію Конвенцій Союзу Українок Америки, що при них влаштовуються Виставки Жіночої Творчости. Це є перегляд різних ділянок, в яких проявляють себе жіночі таланти. Головно йдеться про народнє мистецтво, що його плекають на новому поселенні. В кожній околиці є народні мисткині, що продовжують творчість вишивальниць, керамікарок і писанкарок, започаткованy в Рідному Краю.

Крім ділянки народнього мистецтва у Виставки включають також творчість жіночого пера. Виставка книжок жінок-письменниць, виданих за три роки, є теж своєрідними роковинами.

Давніше теж були включені у виставки картини наших мисткинь. Але малярські виставки відбуваються частіше, образотворчі мисткині мають нагоду представитись нашій публіці, і тому Виставка Жіночої Творчости їх не обіймає.

Цього року вона відбулася під час XV Конвенції СУА (5-7 липня) в готелі Конрад-Гілтон у Шикаґо. Невелика заля аж мерехтіла від різнокольорових експонатів. Це були — тканини, вишивки, кераміка, писанки і ляльки, уложені здовж стін на окремих столах. По середині виложено на столі книжки жіночого пера. А при бічній стіні показано новинку Виставки: альбоми світлини і хроніки поодиноких Відділів СУА.

Найбільш були заступлені вишивальниці. Свої мистецькі вироби виставили пп. Марія Ванджура, Емілія Вишницька, Ольга Горалевська, Стефанія Дуб, Орися Іванець, Меланія Дубницька, Пелагія Облочинська, Іванна Припхан, Параска Тишинська, Юлія Скірка і Тетяна Рейнарович. Переважали вишивані предмети хатнього вжитку, було також трохи суконь і блюзок. Техніка вишивання добірна, кольори вірні, хоч примінення не завжди вдале.

Кераміку виставили три мисткині — пп. Ярослава Сена і Ольга Янчишин із Дітройту і п-ні Олена Старух із Шикаго. Це були зразки з трипільськими взорами та спроби стилізації, оперті об стінний розпис (Я. Сена).

Писанки виставив цілий ряд писанкарок, а саме: пп. Уляна Бойко, Олена Врудна-Мелінишин, Олена Лобойко, Пелагія Облочинська, Володимира Демус, М. Гриневич і М. Брама. Всі старанно виконані з добрим добором красок.

Виставка могла похвалитуттись також тканинами тут виконаними. Марія Малецька і Орися Стечишин виставили кілька килимків із вишивковими взорами.

Виставка ляльок у народніх строях у виконанні 84-го Відділу СУА обіймала зразки з Гуцульщини, Полісся, Полтавщини і Поділля. Крім цього влаштовано нутро сучасного мешкання, прикрашеного народнім орнаментом.

Альбоми і хроніки виставила Окружна Рада з Шикаго і 12 Відділів СУА, з них деякі по два або й три. Впорядковані з великим смаком, вони свідчили про дбайливість Відділів про перегляд своєї праці.

Виставка книжок жіночого пера не мала досить місця, і тому не було відповідного поділу. Згідно з каталогом виставлено 32 книжки з белетристики, 17 книжок із науки і публіцистики, 11 чужомовних на українські теми, 5 видань жіночих організацій і 7 книжок для дітей.

Відкриття виставки відбулося 5-го липня увечорі при великій кількості місцевої публіки. Його завершила пні Рома Турянська, член Конвенційного Комітету, яка впровадила присутніх у ціль і засоби народнього мистецтва. Господинею відкриття була місцева Окружна Рада СУА, що приймала гостей напоями і солодким.

У сумежній залі відбувалась виставка картин мистецької сім'ї Мошинських, яку відкрито рівночасно.

Виставка Жіночої Творчости показала, що народнє мистецтво розвивається і тут далеко від рідного ґрунту, бо всюди дбають про це жіночі таланти. Потрібно їм авторитетних зразків, напрямних і підручників. З сумом треба ствердити, що це є крайнє занедбане на рідних землях, бо окупантові не залежить на піднесенні чи плеканні народньої культури. Отже перед нами встає завдання про це тут подбати.

Л. Б.

ДЕНЬ СЕМІНАРІЇ ФІЛЯДЕЛЬФІЙСЬКОГО ДЕКАНАТУ

Філядельфія. — Такий традиційний День відбудеться у неділю 22 вересня по полудні на площі парохії св. Анни у м. Варрінґтоні, Па., з участю парохіяльних шкіл усього Деканату. В асисті духовенства Митрополит Кир Амвросій відслужить Молебень, а в мистецькій частині виступатимуть дитячі хори з парохіяльних шкіл. Прибуток призначений на потреби духовних семінарій.

ПРОФ. Д-р М. Ю. БОГАТЮК НА КОНФЕРЕНЦІЇ СВІТОВОЇ ТОРГІВЛІ

Відзначаючи Тиждень Світової Торгівлі, 24 травня 1968 р. в Статлер-Гілтон готелі в Боффало, Н. Й., відбулася конференція, присвячена Світовій Торгівлі.

Цю першу в ЗСА того року імпрезу спонзорували Федеральний Департамент Торгівлі стейту Ню Йорк і Торговельна Палата міста Боффало. Почесними гістьми були амбасадори з 31 країн світу, президенти великих американських промислових і торговельних концернів, представники федерального і стейтового уряду та чотирьох професорів-економістів, спеціялістів із ділянки закордонної торгівлі.

Між запрошеними почесними гістьми був український економіст, голова Сеньйорату ТУСМ та редактор журналу „Фенікс", проф. д-р Микола Богатюк.

ВІСТІ З ВІДНЯ

УКРАЇНСЬКА ПОЛІТИКА НА ТЛІ СУЧАСНОЇ СИТУАЦІЇ

На запрошення „Союзу Українців Австрії", секретар Президії Української Національної Ради, п. д-р Теофіль Леонтій (Мюнхен) виголосив у Відні дискусійну доповідь на повищу тему.

В доповіді п. д-р Леонтій, представляючи присутнім теперішню світову ситуацію, ствердив, що західні світові потуги з причин „засад" коекзистенції — щоб „не колотити ситуацію" — та будучи зайняті своїми внутрішніми та зовнішніми клопотами, не присвячують українській проблемі належної ваги. Дуже цікавий розвій запримітний у т. зв. „сателітних" деравах, з-поміж яких першою була Югославія, яка започаткувала розбиття моноліту совєтського бльоку. Слідувала Румунія, а на днях і Чехословаччина. Ці держави зрозуміли, що під претенсіями Совєтського Союзу на „примат" в комуністичному світі та на безкомпромісову його контролю над сателітними державами, криється не що інше, як російський імперіялізм. Це було і причиною їхнього „усамостійнення" під моттом, що „кожна комуністична держава має право на такий розвій своїх соціяльних та господарських проблем, який відповідає психіці і духовому рівені даного народу." Подібну ситуацію знаходимо і на Україні, де молода українська інтелігенція відважно виступає проти посиленої русифікації та за усамостійнення України у відношенні до Москви.

На тлі такої світової ситуації українська політика засадничо змінилася. Із декляративної політики, яку провадилося ще донедавна, наш Державний Центр перейшов до реальної політики, узгляднюючи події, які постійно змінюють світову констеляцію та ситуацію на Україні. В тому часі коли наші патріоти борються в Україні за лібералізацію і демократизацію, проти русифікації та за усамостійнення України в рямцях конституції, ми у вільному світі, підтримуючи морально боротьбу нашого народу проти окупантів на батьківщині, мусимо і далі ставити максимальні вимоги до цілковитого звільнення України від окупантів та осягнення Самостійної Української Держави.

На кінець своєї доповіді п. д-р Леонтій поділився з присутніми останніми інформаціями про Конференцію Прав Людини в Тегерані та про участь в ній української делеґації.

Після доповіді розвинулася цікава дискусія, в якій взяли участь пп. мґр. Ю. Костюк, інж. Е. Гаврисевич, д-р С. Наклович, Д. Рахліцький, д-р М. Сивий та надр. М. Іванович.

П. надр. Микола Іванович висловивши подяку гостеві за його надзвичайно цікаву доповідь зайняв в короткому кореферат становище до порушених проблем. Часи коли українська політика орієнтувалася в свій боротьбі за визволення України на ту чи іншу світову потугу, безповоротно минулися. В часі коекзистенції наша справа неподорозі світовим потугам. Це й було однією із причини, що наша політика відійшла від всяких „орієнтацій" та стала реальною, базуючися виключно на власні сили. Розвиток подій на Україні та еволюція, яку саме переходить тепер Чехословаччина, підтверджують нашу віру в побіду правди і справедливости та у незламну силу нашого народу в його боротьбі за визволення. Події в Чехословаччині, де зокрема словаки здобули рівноправність у відношенні до дотепер панівних чехів, не можуть не мати позитивного впливу на подібні змагання нашого народу в Україні. Консолідація в Державному Центрі та успішне відбуття СКВУ, де нам вдалося осягнути повну консолідацію на сусп.-громадському секторі, значно скріпили наші позиції у вільному світі. Запримічуємо з вдоволенням певну координацію діяльности Секретаріяту СКВУ із нашим Державним Центром та з іншими нашими політичними середовищами. Одним із наших найважливіших завдань буде використовувати матеріяли, які доходять до нас з України, знайомити із їх змістом вільний світ та посилювати нашу допомогу батьківщині в її боротьбі за визволення. Наявним доказом нашої політичної зрілости, це відбуття в цілому вільному світі на заклик Секретаріяту СКВУ в дні 28 квітня ц. р. „Дня солідарности з українським народом" та виступ української делеґації на Конференції Прав Людини в Тегерані, яка делеґація не репрезентувала якесь одне політичне середовище, але була виразником волі нашої сконсолідованої спільноти у вільному світі. Розвиток, який переходять тепер сателітні держави, боротьба нашої молодої інтеліґенції в Україні за свою національну гідність та консолідація нашої спільноти хоча б на разі ще тільки на суспільно-громадському секторі в рямцях СКВУ, — це події, які скріплюють в нас віру, що ми находимося на правильному шляху до здійснення нашого ідеалу, осягнення Самостійної Української Держави.

Після закінчення дискусії та кінцевого слова доповідача з Мюнхену присутні дякували п. д-р Леонтієві за його цікавий реферат довготривалими оплесками.

Прес.-Служба СУА.

ЗАКЛИК

Дорогі подруги і друзі ТУСМ-івці!

Осередок діяльности ТУСМ-у в Дітройті влаштовує 5-го і 6-го жовтня ц. р. велику Студентську Бесіду, для обговорення сучасного стану та проблем українського студентства Америки і Канади. Ця бесіда дасть нам можливість поділитися думками з іншими студентами, не-ТУСМ-івцями, і також буде нагодою провести корисно й приємно час у дружнім, студентськім товаристві. Підтримаймо наших друзів у Дітройті, чисельно прибудьмо на Бесіду, та покажім, що ТУСМ-івці є готові відіграти провідну ролю в студентському житті! Всі осередки одержать в близькому часі обіжники в справі Бесіди. До зустрічі в Дітройті!

З найщирішим ТУСМ-івським привітом,

Ярослав М. Березовський (голова КУ)

За 5-денного робочого тижня працюють по 6 днів

Київ. — На багатьох заводах, фабриках та ін. підприємствах в Україні трудящі працюють і далі по 6 днів, хоча режим „милостиво подарував" нібито 5-денний робочий тиждень. „Радянська Україна" з 3-го серпня навела чимало прикладів, між ними й такий, з Києва: „Чи треба говорити, як після переходу на п'ятиденний робочий тиждень зросло напруження? В третій декаді кожного місяця доводиться навіть посилати на прорив інженерно-технічних працівників. Колектив змушений часто жертвувати суботнім відпочинком". Робітник із м'ясо-заводу на Хмельниччині, не встигаючи виконати занадто високого пляну, а отже і втрачаючи заробіток, прийшов до висновку, що: „Вихід із становища, мені здається, — єдиний: підприємства такого типу, як наше, мають працювати шість днів на тиждень". Є ще й інша форма „шестиденки", про що згадує робітниця в „Молоді України" з 3-го вересня: „Коли мені доводиться виїжджати автобусом до Пирятина на Полтавщині, де мешкає моя мати, вже за тиждень починаю хвилюватись і переживати. Їжджу я до матері кожних три тижні. Працюю на заводі позмінно, два вихідних у мене буває лише через три тижні"...

Фільм про тріюмф Кардинала

Чимало світлин, що їх робили аматори, а також фахові-фотографи під час відвідин у Канаді і ЗСА Блаженнішого Кир Иосифа, з'явилося на сторінках української і чужої преси. Наші громадяни переховують їх старанно „на пам'ятку" для себе і своїх родин. Та особливо пам'яткою цих незабутніх днів залишаться звукові фільми, в яких закріплені частини чи цілість привітань, Богослужб, бенкетів і концертів, що відбувались в різних місцях Півн. Америки.

Такий рідкісний фільм, і то кольоровий, технічно викінчує тепер д-р Роман Блюй буквально в поті чола, як день так ніч, готуючи на ближчі дні його висвітлення в Дітройті, Торонті й інших містах, де наш Верховний Архиєпископ не міг особисто з'явитись. Саме в названих тих містах Р. Блюй мав змогу зловити на фільмову ленту багато сцен зі святкувань, що дають разом повноцінний фільм, який триватиме одну годину і 20 хвилин.

Варто зазначити, що це була робота фахового знавця, бо Р. Блюй закінчив кінові студії в 1957 р. в Санта Барбара в Каліфорнії, і від 1958 р. став членом Society of Motion Picture & Television Engineering and Producers у Ню Йорку. Він не тільки фіґурував весь час під час святкувань з тяжким фільмовим апаратом на свому рамені, кидаючись з місця на місце, він оперував ним з повним знанням справи й дав добрі світлини для документального фільму (на жаль досі першого українського фільму, бо весь час по студіях мусить працювати в іншому фаху).

Тисячі осіб зможуть побачити себе на фільмі, чи то на перших зустрічах з Кардиналом, чи на Богослужбах і в дефілядах, чи врешті на бенкетах і концертах. А перш за все подивлятимуть ще раз (а ті, що не мали змоги бути тоді особисто — вперше), ту імпозантну постать сучасного українського Мойсея, що веде нас до кращого майбуття з вірою, що їх мав сам у важкий час каторжного життя.

На фільм складаються три частини: вступ, Кардинал у Торонті й Кардинал у Дітройті. Тексти опрацював о. д-р В. Ґавліч, ЧСВВ, і він особисто виголошує виразним голосом, відомим з його проповідей і радіових авдицій. Фільм озвучений уривками Богослужб, промов і співаних пісень хорами та доповненням старанною добіркою платівок.

Фільм сягає своїм вступом до львівських часів, в чому використаний м. і. ілюстраційний матеріял газетний, відтак ілюструє важніші етапи життя Кир Иосифа, як: свячення в Єпископи, тайне висвячення блаж. пам'яті Великим Митрополитом Андреєм його на свого наступника, згадується большевицьку інвазію, арешт і каторгу. Потім, після довгих, років, Блаженніший переходить через палаючу Україну до Риму, сердечна його зустріч з папою Іваном XXIII, згодом номінація на Кардинала, що її відчитує Архиєпископ І. Бучко, знятою із книжки „Маємо Кардинала", виданої „Свободою", перша авдієнція в папи Павла VI і діяльність в Римі. Цей вступ попереджує у фільмі приїзд Кардинала Кир Иосифа до Торонта і пізніше до Дітройту при великому ентузіязмі зібраного громадянства. Ці останні дві частини представлені обширно в багатьох їхніх фазах і дають засадничий зміст цього фільму.

П. Роман Блюй є членом УНСоюзу, Відділ 174.

Н. Несторович

Джерзі Сіті, Н. Дж.

10-РІЧЧЯ ВІДДІЛУ СУА

26-го травня ц.р. 71-ий Відділ Союзу Українок Америки урочисто відзначив 10-річчя свого існування Святочним Бенкетом у великій залі УНДому.

Свято почалося гимном Союзу Українок у виконанні п-ні Іванни Кононів, при фортепіяновому супроводі проф. Бориса Базалі. Відкрила свято голова Відділу п-ні Надія Кух вступним словом, яке приємно сприйняли всі, нагородивши її довготривалими оплесками.

Молитвою о. декан Антін Борса благословив дальший хід імпрези, а п-ні Н. Кух попросила приявних вшанувати хвилинною мовчанкою пам'ять членок, які відійшли навіки.

В урочисто прибраній залі і по-мистецький удекорованій сцені, за святочно прикрашеними столами засіли членки і делеґатки СУА, представники організацій та запрошені гості до спільного обіду.

Під час обіду голова Відділу п-ні Н. Кух представила всіх делеґаток СУА і делеґатів ювілею, почавши від почесного стола: о. декана Антона Борсу, о. Зенона Бачинського, о. В. Терещука (пароха Байону), голову Централі СУА пані інж. Стефанію Пушкар, голову Окружної Ради СУА-Ню Йорк пані Оксану Рак, голову Окружної Ради-Нюарк пані Ірину Левицьку, голову місцевого Відділу УККА д-ра Євгена Котика, співосновниць Відділу СУА п-ні Марію Білозор і п-ні Марію Турко, пні Катерину Пелешок, відомого громадського діяча і кол. УСС-а д-ра Володимира Білозора, п. Антона Шарана — голову місцевого УНДому.

Гучними оплесками приявні привітали членку-сеньйорку п-ні Євгенію Ференцевич.

З черги представила приявних за столиками в залі делеґаток і делеґатів від різних організацій і товариств. Усіх учасників було понад 200 осіб.

Реферат про 10-річчя існування Відділу СУА прочитала пані Марія Білозор, підкресливши активну працю СУА в громаді, повну посвяти харитативну діяльність та співпрацю з місцевими товариствами й організаціями. Приявні з увагою вислухали реферат і нагородили прелеґентку щиросердечними оплесками.

В мистецькій частині виступила відома співачка п-ні Іванна Кононів, виконавши по-мистецьки „Верховину" — гуцульську пісню, „Довкола світу" — музичний монтаж і „Колискову" — нард. пісню; при фортепіяні — проф. Б. Базаля.

Під керівництвом проф. Романа Петріни танцювальна група молоді Пласту і СУМА виконала „Тропотянку" і „Гопак", а танцювальна група при УНДомі в Джерзі Сіті — „Коломийку", „Гопак", „Катерину" і „Запорожець".

Маленькі діти членок СУА виконали сценку „Очайдушки". Старші діти членок СУА, під режисурою п. Івана Цьолка виступали в інсценізації „На перехресті" О. Кобця.

Приявні оплескували всі пункти програми.

З привітами виступали: п-ні інж. Стефанія Пушкар — голова Централі СУА, п-ні Оксана Рак — голова Окружної Ради СУА Ню Йорку, п-ні Ірина Левицька — голова Окр. Ради СУА Нюарку, п-ні Катерина Пелешок — знана діячка СУА. Від громади міста Джерзі Сіті склав привіт голова Відділу УККА д-р Євген Котик, накресливши почесну ролю українського жіноцтва, зілюструвавши це зворушливими прикладами давніших і сучасних українських героїнь. Підкресливши корисну діяльність місцевого Відділу СУА в громаді, д-р Є. Котик закликав продовжати цю гарну традицію спільної праці для добра громади.

Далі склали привіти: Іван Цьолко, Ілля Щупляк, Ілля Шевчук, Роман Качмарський, Дмитро Вох, дир. М. Коць, делеґати Відділів СУА та інші. Були і письмені привіти.

За виняткові заслуги для Відділу СУА — членка Управи пані Олександра Княжинська вручила (під гучні оплески) Грамоту Почесного Членства 71-го Відділу СУА п-ні Марії Білозор, з'ясувавши про її довголітню жертвенну працю й заслуги для Відділу.

Голова Відділу п-ні Н. Кух відзначила основниць Відділу: М. Білозор, сл. п. М. Колодій, М. Турко, Е. Дмитрів і делеґатку з Централі на основуючих Зборах Відділу СУА пані К. Пелешок, та перечислила всіх пань, що протягом 10-ти років були у проводі: Марію Турко, Варку Бачинську, Олену Назар, Богданну Грицай, Галину Білик, Ліду Величковську. Сердечно всім приявним дякуючи за громадну участь у Ювілеї запевнила, що це буде великою заохотою для дальшої, посиленої праці Відділу.

Свято закінчилося гарним словом та молитвою о. декана Антона Борси.

П. Світлий

Перед виставкою молодечої творчости в Ню Йорку

З ініціятиви 64-го Відділу СУА в Ню Йорку від 29 вересня до 13 жовтня відбуватиметься чергова щорічна Виставка Молодої Творчости, в якій беруть участь здібні учні з народних і середніх шкіл. На ній будуть виставлені експонати з різних ділянок творчости: малярства, рисування, ліплення, деревoрізьби, витинання, кераміки, вишивкарства, виробів з паперу та ін.

Хто мав нагоду побувати на Світовій Виставці в Монтреалі минулого і цього року („ЕКСПО—67" а тепер — „Людина і її світ"), той напевно зауважив, що в павільйонах різних країн багато уваги приділено дитячій і молодечій творчості. Цього року є навіть окремий павільйон, в якому виставлено картини дітей з різних країн світу, де зустрічаємо й українські підписи-прізвища, хоча навіть без зазначення „УССР".

З того павільйону людина виходить зачарована багатством кольорів, різноманітністю тематики й фантазією талановитих дітей. Не раз важко повірити, що таку чудову картину могла намалювати 10—12-літня дитина десь із Туреччини чи Австралії! Видко, що ті діти обдаровані природним талантом, але видко також по їхніх творах, що дітьми опікуються, цікавляться, допомагають їм розвивати мистецькі обдарування.

Подбаймо ж і ми про наш мистецький доріст, даймо нашим здібним дітям відповідну опіку, розвиваймо в них любов до краси, підтримуймо їхні мистецькі стремління! Ось тому Управа 64 Відділу СУА ще раз закликає матерів—батьків, щоб зголошували дитячі експонати на Виставку Молодої Творчости, що відбудеться в Українському Народному Домі на 2-й авеню в Ню Йорку. Телефонічно зголошуватись до п-ні Марії Даниш: ОРеґон 7—0015 і п-ні Галі Кіляр: ҐРемерсі 3—3266, у Ню Йорку. А 29 вересня зберемось великою громадою в Домівці СУА в Народному Домі на відкриття творів талановитих українських дітей.

Євгенія Єнсен,
прес. реф. 64 Відділу СУА

Елленвіл, Н.Й.

IX ВИШКІЛЬНИЙ ТАБІР СУМА ІМ. ШУХЕВИЧА

(Мотря К. Богатюк). Тут на Оселі СУМА в мальовничих Кетскильських горах 12 серпня почався тритижневий вишкільний табір Спілки Української Молоді Америки (СУМА). Участь в ньому брали понад 200 юних та вибраних сумівців для підготовки на виховників та впорядників, які в майбутньому стануть провідними кадрами СУМА. Вишкільний табір, що охоплює молодь віком від 15 до 21, поділяється на три групи; третя — найвища група — це переважно студенти університетів, яких підготовляється на виховників І-го ступеня.

Командантом цьогорічного вишкільного табору був д-р Петро Мірчук з Філядельфії; головним виховником — д-р Михайло Кушнір з Вашинґтону; медсестрою — пані Софія Онуферко з Ню Йорку. В склад команди табору входили виключно сумівці — студенти університетів: Володимир Курило — бунчужний, Галя Лев — писар, Оксана Ференс — кошова, Михайло Козюпа — кошовий.

Викладачами вишкільного табору СУМА були відомі громадські діячі й науковці: д-р Михайло Кушнір, д-р Петро Мірчук, ред. Данило Чайковський з Ню Йорку, бувший гол. редактор „Шляху Перемоги" проф. Степан Демчишин з Ню Йорку, директор Школи Українознавства СУМА, мґр. Євген Гановський з Ню Йорку, голова ГУ СУМА та гол. організатор усіх таборів СУМА; теж викладали професори американських університетів — д-р Микола Ю. Богатюк з Сиракюз, професор економії, д-р Микола Чировський з Нюарку, професор економії, д-р Зенон Саган з Бофало, професор політичних наук та мґр. Мотря Богатюк з Сиракюз, професор еспанської мови і літератури.

Крім того, з окремими доповідями в рямцях дискусійних вечорів виступали проф. д-р Володимир Трембіцький з Ню Гейвену та мґр. Іван Кобаса з Ню Йорку. Духовними опікунами сумівської молоді були проф. о. Любомир Гузар для католиків та о. Іван Ткачук для православних.

Гаслом цьогорічного вишкільного табору були слова молодого підсовєтського поета Василя Симоненка „Україно, в Твоєму імені живу." Табір названо іменем Юрка Шухевича, примірного молодого патріота, сина великого батька, сьогодні вже легендарного Головного Командира УПА — генерала Романа Шухевича - Тараса Чупринки, який вже 20 років карається по тюрмах і концтаборах комуністичної Москви.

На цьогорічному вишкільному таборі СУМА зорганізовано щоденну сумівську радіопрограму, названу іменем Євгена Коновальця, першого провідника Організації Українських Націоналістів (ОУН). В програму входили огляд політичних подій, коментар, вістки з таборового життя та музична частина.

Вишкільний табір СУМА проходив успішно. Його відвідували часто гості з Америки і Канади, які виявляли признання та подив для сумівської молоді, яка так корисно і віддано проводить свій літній час вакацій серед українського оточення і здобуває потрібне їй знання про Україну та одержує вишкіл на впорядників та виховників СУМА. Привітні та взірцеві приміщення на Оселі СУМА в Елленвілі, під вмілим керівництвом її голови п. Володимира Костика з Н. Й є важливим фактором успіху табору. Учасники табору жили в гарних нових будинках, а в час дозвілля користали з таборової річки та озера.

Такі ж самі вишкільні табори СУМО відбуваються кожного року. В цьому році — це вже другий вишкільний табір СУМА. В часі від 24 червня до 7 липня відбувався двотижневий вишкільний табір на оселі СУМА в Барабу, Висконсин, де викладачами були: ред. Петро Башук з Торонта, командант табору, та мґр. Євген Гановський, проф. І. Михальцевич, інж. С. Ґоляш, пані М. Ґоляш та д-р П. Надзікевич. Участь у вишкільному таборі СУМА в Барабу взяли 55 сумівців.

ВЕЧІР ПОЕТІВ „ПІВНІЧНОГО СЯЙВА" В КАНАДІ

Саскатун. — 18 серпня в Саскатуні (Саскачеван) відбувся вечір поетів альманаху „Північного сяйва", на якому виступали автори з Едмонтону: Богдан Мазепа, Дан Мур і Яр Славутич. Вечір, на якому було присутніх коло 50 осіб, пройшов з помітним успіхом. Слухачі ставили поетам питання та схвально висловлювалися про окремі твори. Упорядником вечора був п. Шарко.

ПЕРЕД ОЛІМПІЯДОЮ В МЕХІКО

Спортовці світу посилено готуються до чергових Олімпійських Ігр, — до XIX Світової Олімпіяди, що розпочнеться в жовтні у Мехіко. Готуються вони і в Україні. Там посилено тренуються легкоатлетки Ліля Ткаченко, Валентина Козир, Ліда Цімаш-Ясинська, Валентина Еверт. Їх уже й призначено за рекорди до складу... совєтської олімпійської збірної команди. Київська „Молодь України" з 27 серпня, повідомляючи про тих спортовок, коротко згадала, що в попередній олімпіяді у Токіо, брали участь 14 українців. Вони також входили до складу совєтської „збірної", і хоча В. Голубничий з України дістав медалу — світова преса звітувала про нього, як про „русского человека"...

Для орієнтації читачів зазначимо, що Л. Цімаш із Львова, В. Еверет із Харкова, обидві списометальниці, В. Козир — з Чернівців, Л. Ткаченко з Харкова.

З України поїдуть до Мехіко спортовці з російськими прізвищами, як Ю. Сінєков з Харкова, В. Скоморохов з Луганську, М. Авілов з Одеси, Є. Аржанов з Києва та ін. Коли б Україна виступала на Олімпійських Ігрищах, як окрема країна, то й вони могли б примножити славу для народу, серед якого живуть і працюють. Але всі вони, разом із першунами-українцями, входять до складу „совєтської збірної", і їхні імовірні олімпійські здобутки будуть записані на конто Росії.

Доки спортовці готуються, Москва не шкодує грошей на підготову політичного ґрунту під Олімпіяду в Мехіко. Кореспондент московської „Комсомольської Правди" В. Кукушкін в числі з 13 серпня сповіщав про розмову з мехіканським діячем, який нібито сказав: „Ми любимо приймати гостей, і ми хочемо також більше довідатись про вашу країну. Тому совєтським спортовцям довідеться у нас виступати в ролі лекторів, і я, надіюсь, що вони й на цьому відтинку виявлять себе майстрами"!..

Кожна світова Олімпіяда — це не лише спорт, а й важлива подія політичного характеру. Відносно ж спортовців з-поміж поневолених народів, то вони опиняться в центрі політичної події. Однак, важко сподіватись, щоб хтось, чи бодай кілька з них заявили через гучномовці в Мехіко, що вони мають досить московської опіки навіть у спорті. За них мають добру нагоду заговорити представники політичних еміґрацій.

У ЗСА є організація Український Олімпійський Рух, під керівництвом д-ра Б. Шебанчука, з яким співпрацюють ще два-три ентузіясти. Ще в квітні ц. р. від УОР розіслано листа-заяву до Міжнародного Олімпійського Комітету, МОК: „Ми не бачимо жадної різниці між становищем в Південній Африці і СССР. Якщо можна говорити про різницю, то хібащо таку, що в Південній Африці існує расова дискримінація супроти муринського населення, а в СССР існує національна дискримінація росіян супроти неросійських народів. Нас дивує непослідовність великої частини членів МОК, які толерують і погоджуються на дискримінацію і в Південній Африці і в СССР, чим заперечують всі принципи і самий статут МОК"... Не порушуючи тут південноафриканської проблеми, зазначаємо, що заявам Українського Олімпійського Руху була важливим документом, у боротьбі за національний принцип у спорті. Лист мав певний відгук, однак справи не змінив: спортовці з України й далі будуть виступати, як „всесовєтскіє" або „русскіє".

Мова не лише про спорт і національність. Не набагато справа посунеться вперед, якщо Москва „дозволить" так зв. УССР виступати окремо. Справа глибша; кожна світова Олімпіяда — це багатомільйонова трибуна, де можна голосно сказати слово правди або ж мовчки слухати виступи совєтських спортовців-пропаґандистів.

Автор статті не береться радити, як зібрати фонди, хто має відповідати за своєчасно написані, перекладені й надруковані інформаційні антикомуністичні листівки різними мовами і т. д. Чи це має бути Секретаріят СКВУ, чи Централя УККА, чи лише кілька ентузіястів з Українського Олімпійського Руху? Хтось все одно мусить цим зайнятись негайно. А може й займається? . (Ко).

Нове філятелістичне видання

Одне з найкращих філятелістичних видань, яке появилося в останньому часі, це середнього розміру коверта, яку випустив друком Федір Іскало в Боффало, щоб в цей спосіб гідно відзначити й задокументувати 50-ті роковини української національної революції та відродження української державности. Проєкт коверти виготовив і випустив друком сам Федір Іскало, якої спонзором є Український Народний Дім на Блек-Рак. Зміст друку поміщений з лівої сторони коверти, де на тлі, долиною широкі лани золотистої пшениці, а горою, далекий вид синього неба, а якому то тлі горою, подано напис англійською мовою 50-річчя проголошення української державности, і цей самий напис внизу в українською мовою. Далеко на цьому самому тлі, з правої сторони, видно будинок Центральної Ради, у якому проголошено IV Універсал, і на якому повіває синьо-жовтий прапор. На тлі цього будинку, горою, поміщений золотий тризуб у віночку, а долиною історична дата: 22 Січня 1918-1968 рр. З лівої сторони, на тлі просторих ланів пшениці і синього неба, поміщений IV Універсал, якого зміст можна легко прочитати. Самою долиною, в англійські мові дрібним друком, підпис спонзора і проєктодавця: Український Народний Дім в Бофало — Ф. Іскало.

Друк цієї коверти кількакольоровий: синьо-жовтий, золотий і чорний, що саме найбільше впадає в очі глядача. Наклад цієї коверти 3 000 штук (три тисячі), які частинно вже розіслано до всіх наших визначних установ й приватних осіб, на які напливають признання й похвали а адресу Федора Іскала за добрий почин, яким він увіковічнив ці Великі роковини української національної революції, а решту коверт пустив у продаж для любителів і збирачів філятелістики. За одного доляра можна стримати десять коверт. Заінтересованих в цій справі, просимо звертатися на адресу: Федір Іскало 181 Горти ст. Буффало, Н. Й. ЗСА 14207

Микола Пікас

ЛІДЕР ФІЛІППІНСЬКИХ ПІДПІЛЬНИКІВ ЗГОЛОСИВСЯ на авдієнцію до президента Філіппін Фердинанда Маркоса. Люїс Тарук був командантом комуністичного терористичного підпілля і відсидів 11 років в'язниці. Тепер він запропонував президентові Маркосові проголосити амнестію для всіх колишніх членів організації „Гук", які заявлять свою льояльність владі і вернуться до нормальної праці.

ПРОМИСЛОВА ПРОДУКЦІЯ В СЕРПНІ зменшилася на один відсоток тому, що зменшилася була продукція заліза й сталі внаслідок нового контракту робітничих спілок з власниками сталеварень. Федеральна Резервова Рада звітує, що індекс промислової продукції в серпні становив 164 відсотки, на 1.6 пункта менше, як в липні цього року. В 1957-1959 роках пересічна промислова продукція становила 100. Департамент Торгівлі звітує, що інвестиції в промислові й торговельні підприємства в липні цього року збільшилися на 600 мільйонів, дещо більше як в червні ц. р., але значно менше, як в попередніх місяцях цього року.

ФОНД КАТЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА ТА УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ В ГАРВАРДІ —

ПОТРІБНО: $600,000; ЗІБРАНО ДОСІ: $512,000; ВПЛИНУЛО В ОСТАННІХ ДНЯХ: $11,000; ЩЕ ПОТРІБНО: $77,000

ЧЕКИ ВИСТАВЛЯТИ НА: UKRAINIAN STUDIES CHAIR FUND, 302 WEST 13th STREET, NEW YORK, N.Y. 100014

ВІСТІ З ТОРОНТА

ПРОТИМОСКОВСЬКА ДЕМОНСТРАЦІЯ. У вечірніх годинах 29-го серпня відбулася тут велика протестаційна манїфестація етнічних груп Торонта проти окупації Совєтами Чехо-Словаччини. Демонстрацію організували чеський і словацький комітети, в якій взяло участь 4,000 осіб: чехів, словаків, українців, поляків, мадярів, румунів, німців, литовців, естонців, лотишів, хорватів, словінців й інших. Дивно, що участи в маніфестації не брали росіяни, які часто кричать, що вони поневолені комунізмом. Демонстраційний похід вулицями міста вирушив з прапорами і транспарентами з-під будинку Онтарійського Парляменту до міської Управи, де з промовами виступили: контролер пані Кембели — від міської управи, міністер А. Ґросман — від Провінційного уряду, посол С. Гайдаш — від Федерального Уряду Канади, та підприємець С. Роман від громадянства. Програмою демонстрації проводив посол Ю. Бень. Прийнято відповідні резолюції до Об'єднаних Націй. Під час походу й демонстрації роздавано летючки англійською мовою про московсько - комуністичний імперіялізм.

КОНЦЕРТ МУЗИЧНОГО ІНСТИТУТУ. Музичний Інститут ім. М. Лисенка та його симфонічна оркестра під проводом І. Ковалева при парохії св. Миколая дасть два концерти в ЗСА. Перший концерт відбудеться в суботу, 12 жовтня в Дітройті, другий — в неділю 13 жовтня в Шикаґо. В програмі твори визначних українських і чужих композиторів, із скрипковим сольом О. Ковалева. Спонзорами концерту у Дітройті є Музичний Інститут і Хор „Трембіта"; в Шикаґо — Музичний Інститут.

КІОСК УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА. Комітет Українок Канади, Відділ Торонто, під проводом голови пані Ольги Заяць улаштував свій кіоск в будинку Онтарійського Павільйону на Всеканадійській виставці, що відбувалася тут від 15-го серпня. В кіоску влаштовано виставку української кераміки, вишивок, різьби в дереві, килимарства та писанок. Першого дня влаштовано в кіоску продаж українського печива. Різні дрібні предмети українського народного мистецтва мали великий попит як сувеніри. Кіоск був естетично оформлений, звертав на себе особливу увагу та притягав тисячі відвідувачів. Окремі складові організації Жіночого КУК висилали кожного дня по чотири пані для дижурування. Була це добра нагода поширити інформації про українську культуру. Всеканадійську Виставу в цьому році відвідало понад три мільйони відвідувачів. Одержанням відповідного місця на Виставці і улаштування кіосків, над яким гордо поміж іншими прапорами повівав наш національний, Жіночий Відділ КУК завдячує керівникові Ради Народного Мистецтва при Міській Управі ред. Л. Коссареві.

ЮВІЛЕЙНИЙ ЗДВИГ СУМ. Для відмічення 20-річчя існування Спілки Української Молоді в Канаді відбувся 25 серпня на Оселі „Веселка" біля Актону, величавий Здвиг, в якому участь взяли всі осередки СУМ південного Онтарія, та понад три тисячі учасників. Цей 18-ий Ювілейний Здвиг проходив під кличем „Україно, у Твойому імені живу". Вшануванням 50-річчя Четвертого Універсалу і Української Державности, 50-річчя геройського бою під Крутами, 30-річчя трагічної смерти полк. Е. Коновальця, Голови Проводу ОУН та 20-річчя власного існування в Канаді. Діловий Комітет очолював Б. Гірник. У програму святкувань входили: Відкриття Здвигу та піднесення прапорів, Польова Служба Божа, яку відправив капелян СУМ о. Р. Набережний, співав чоловічий хор „Прометей", дир. мґр. В. Кардаш. Покликання почесної президії, дефіляда сумівської молоді, виступ духової оркестри Осередку СУМ „Батурин", привіти, головна доповідь голови Крайової Управи СУМ мґр. Т. Буйняка та вдала мистецька програма, що була заповнена монтажем деклямацій і рецитацій членів передздвигового табору, виступами танцювальних ансамблів „Верховинці" і „Гуцулка", виступом дівочого хору „Діброва" та мішаного хору Осередку СУМ з оркестрою „Батурин". На закінчення ювілейних святкувань СУМ влаштує в суботу, 28 вересня Ювілейний Бенкет у Роял Йорк Готелі.

КРАЙОВИЙ З'ЇЗД СВУ. 31-го серпня і 1 вересня відбувся у приміщеннях Української Гостинниці „Мейфер Інн" Четвертий Крайовий З'їзд Спілки Визволення України. З'їзд вислухав звітів Крайової Управи та Контрольної Комісії, перевів ділову дискусію, вибрав керівні нові органи та схвалив ряд постанов та резолюцій. В першому дні нарад виголосив доповідь ред. В. Коваль, голова Президії Світової Ради СВУ на тему „Події в Україні й наше становище". Другу доповідь виголосив інж. П. Грабар на тему „Напрямні політики СВУ в Канаді". З цієї нагоди відбувся Бенкет, на якому з промовою виступив відомий журналіст і коментатор щоденника „Телеграм" п. Ц. Вортінґтон, та з привітами цілий ряд представників нашого зорганізованого життя.

ЮВІЛЕЙ СПОРТОВОГО Т-ВА „УКРАЇНА". З нагоди існування Спортового Товариства „Україна" відбудуться тут імпрези: субота 21 вересня — тенісові змагання юньйорів і сеньйорів С.Т. „Україна", і того дня вечором в „Сівей Таверс Готель" ювілейний бенкет з танцями. В неділю, 22 вересня — футбольні змагання юньйорів і першої команди „України" проти передових команд ЗСА. Головним промовцем на бенкеті буде інж. Б. Рак, голова Ради УСЦАК. Початок бенкету (коктейл) о год. 6-ій вечором.

В. Дідюк

Американці цікавляться українцями в Майнерсвілі, Па.

Америка — це нова історія людського розвитку. Багато й наших людей шукали в ній кращої долі. Шукали ... і знайшли. Самі, своїм „горбом", тяжкою працею. Працювали самі, гуртувалися, де могли і як могли, бо сумували за Рідним Краєм. Кожний майже чекав неділеньки святої, щоб зійтися в своїй церковці. Не жалували свого труду й матеріяльного дорібку на парафіяльні потреби. Користувались з цього частенько й спритні „опікуни" душ наших людей: поділили на різні конфесійні групи.

Майнерсвіл — одне зі старих поселень басейну твердого вугілля. З наших поселенців переважають наші старі славні лемки. Один нарід, чудовий своєю вдачею і жертвенністю. Але релігійно розділені: зайдіть до любої церкви, до будь-якого костела чи молитовного дому й зустрінете переважно лемків. Відчувається занедбання розуміння свого українського походження. Чомусь діяльність Т-ва Оборони Лемківщини сюди не сягає. В останніх закутках серед наших ні роки вкраплюється й у лемків національна свідомість свого дійсного походження завдяки діяльности українських католицької та православної церков. Засновуються парафіяльні школи, хорові та ін. культурні угруповання з власним національним відтінком.

Ось одне з таких поселень — Майнерсвіл. Чудове положення ... І цим закутком зацікавились чільні особистості — американці. Кількакратно перебував тут відомий арт.—маляр проф. Френк Мейсон, що своїми образами — малюнками увічнив красу околиць Майнерсвілю. Останніми днями відвідав Майнерсвіл знаний не тільки в З.С.А., але і в світі проф. д-р Артур Колеман з дружиною — письменницею Місіс Мур Колеман. Оглянувши українську православну церкву, подивляючи її красу й устаткування, старались вони збагнути долю й недолю старих поселень лемків — українців.

Віримо, що в друкованому слові — книжці про це в будучині довідаємось.

В.С.

З ЖИТТЯ НЮ ГЕЙВЕНУ, КОННЕКТИКАТ

Стемфорд 15 серпня, 1968 (МЯ). — В дні 15 серпня 1968 р. Верховний Архиєпископ, Кардинал Йосиф Сліпий прийняв на окремій авдієнції представників українських організацій і товариств міста Ню Гейвену, які прибули під проводом голови Українського Конґресового Комітету, Відділ Ню Гейвен, д-р Михайла Снігуровича. Голова делеґації виголосив привітальну промову і разом із присутнім на авдієнції о. прелатом Іваном Стахом, парохом Української Католицької Церкви в Ню Гейвені і канцлером Стемфордської Дієцезії, який є теж головою Контрольної Комісії УККА, Відділ Ню Гейвен представив членів делеґації. Їх Блаженство Верховний Архиєпископ живо інтересувався життям Нюгейвенської громади та присвятив багато свого цінного часу на розмову із поодинокими членами делеґації.

ЮВІЛЕЙ ВИЗНАЧНОГО СВЯЩЕНИКА ГРОМАДЯНИНА

Ню Гейвен, Конн. (МЯ.) — Нюгейвенська громада підготовляється до гідного відсвяткування 25-ліття священства о. прелата Івана Стаха, пароха Української Католицької Церкви в Ню Гейневі. В дні 14 грудня 1968 р. відбудеться в залях готелю Парк Пляза в Ню Гейвені ювілейний бенкет в пошану цього визначного священика-громадянина. Отець прелат Іван Стах відомий зокрема колишнім скитальцям, якими він щиро займався під час їхнього побуту в таборах Німеччини й Австрії та допоміг їм у переселенні, головно до ЗСА. Тому недиво, що зголошення на бенкет напливають масово не тільки з околиць великого Ню Гейвену, але теж із багатьох стейтів ЗСА.

ВІДД. ОБВУА в НЮ ЙОРКУ РОЗПОЧИНАЄ НОВИЙ СЕЗОН

Ню Йорк, Н. Й. — Після двомісячної літньої перерви нюйоркський Відділ ОБВУА розпочинає новий сезон діяльности. Він буде започаткований місячними сходинами членів, що відбудуться в суботу, 21-го вересня ц. р., в приміщенні Українського Літературно - Мистецького Клюбу, при 149 Друга Евню. Д-р Степан Ріпецький виголосить доповідь на тему „Революційні і леґальні моменти в Листопадовому перевороті." Початок точно 7:00 год. увечері.

Річмонд, Брит. Колюмбія

ПОХОРОН БЛ. П. ОЛЕКСИ КУРЛЯКА

В неділю 25-го року відійшов у Вічність на 64-му році життя Олекса Курляк.

Похорон Покійника відслужили два панотці, о. Ст. Чеховський і о. Б. Ганушевський починаючи Великою Панахидою 27-го серпня у навечеря похорону, а 28-го серпня, в сам день похорону відправили св. Літургію та похоронні обряди в церкві Успення Пресв. Богородиці, виголосивши кожний проповідь та попрощавшись з Покійником. Тлінні останки бл. п. Олекси Курляка поховали на українській секції цвинтаря Форест Лен на Бирнбабі.

Ще одна свіжа українська могила на кладовищі канадійської землі.

На похорон Покійника чисельно зібралася українська громада Ванкуверу, Річмонду й околиці, щоб відпровадити в останню дорогу на вічний спочинок свого приятеля.

Бл. п. Олекса Курляк, син Теодора і Параскевії з роду Парашин, народився 1 березня 1904 р. у селі Бовшів, пов. Галич, у Західній Україні.

Молодим юнаком вступив добровільно до Галицької Армії й брав уділ у війні за державність України. Після переходу Збруча 1920 р. скривався перед поляками до 1924 р. і вкінці, коли мав бути арештований, втік до ЧСР, де разом з іншими українськими втікачами, знайшов притулок. Покійний з фаху був механіком і працював здебільша як коваль. В 1929 р. з ЧСР переїхав до Канади і заїхав до свого вуйка у МекКей. Звідтам по короткому часі переїхав до Едмонтону.

8-го червня 1932 р. одружився з Юлією, здому Леськів. В Едмонтоні обоє належали до Філії УНО і БО. В Едмонтоні перебули до 1937 року і тоді перенеслися на сталий побут до Річмонду, Б. К.

Після трьох літ праці у лісі, п-во Курляки купили два акри землі, побудували хату та розвели господарство, займаючись найбільше плеканням логанової ягоди (гібрид малини й ожини).

Крім господарства біля хати, покійний у Річмонді знайшов собі працю за фахом, однак завжди знаходив час на те, щоб цікавитись і українськими громадськими справами.

Приїхавши з Едмонтону до Річмонду покійний включився у працю філії УНО у Ванкувері, де віддався до організації членства для Філії, як рівнож справі придбання власного Українського Національного Дому. А після другої світової війни багато поклав праці для спровадження нових емігрантів-українців з Европи. Завдяки своїй відданій праці у Філії УНО бл. п. Олекса Курляк був кілька разів обраний на голову Філії у Ванкувері.

Крім праці в управі Філії УНО, покійний, як б. вояк Галицької Армії з часів Визвольної боротьби за національну незалежність України, спричинився до організації при філії УНО, Відділу Української Стрілецької Громади. За працю у Стрілецькій Громаді покійний був нагороджений відзнакою Галицької Армії, а пізніше золотим Хрестом.

Бл. п. Олекса Курляк залишив у смутку горем прибиту дружину Юлію, а також дві доні — Стефанію, народжену в Едмонтоні та Маріянну народжену у Річмонді, чотирьох братів і дві сестри в Україні та багатьох приятелів і знайомих, що стали йому неначе рідними братами на чужині.

Помер тихо, без нарікання, прийнявши св. Тайн з рук свойого пароха о. протопресвітера Ст. Чеховського в неділю, 25-го серпня 1968 року, у шпиталі в Ричмонді після довгої і важкої хвороби.

Так відійшов ще один борець за кращу долю і волю та незалежність українського народу, а не своя, але ввічлива канадійська земля прийняло Його до себе.

Інж. А. Ільницький

НОВА ДОВГОГРАЙНА ПЛАТІВКА ВОЛОДИМИРА ЛУЦЕВА

Клівленд. — Українська фірма „Хвилі Дністра" присвятила свій черговий патефонний випуск відомому тенорові Володимирові Луцеву з Англії, гарно видавши масовим накладом платівку-стерео під наг. „Серця у пісні обнялись". На ній записано дев'ять лірично-романтичного жанру пісень, що їх виконує Вол. Луців у супроводі оркестри диригента Стіва Норберта, який і аранжував українські мелодії для своєї оркестри, цілковито гармонізуючи з ліричним тенором Вол. Луцевим. У репертуарі пісні й романси на слова Л. Українки та різних підсовєтських авторів, у тому й А. Малишка, до яких писали музику совєтські композитори К. Мясков, Г. Майборода й ін. На платівці записані також дві музичні точки, без голосу: „Соловейко" С. Заремби і „Буковинська коломийка" в обробці Н. Юхновського. Кольорова обкладинка платівки, роботи Ростислава Глувка, виконана в змодернізованому українському народному стилі.

Замовляти в „Свободі"

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

ЛИСТА ч. 22

Е. Гриньків, Дітройт	$20.00	М. Г. Гайдак, Ст. Пол	2.00
Ю. Гайовий, Ню Йорк	6.00	Т. Зазуля, Реґо Парк	2.00
Д. Чубатий, Гемтремк	6.00	Я. Зубаль, Дітройт	2.00
М. Дзядів, Джерзі Сити	5.00	М. Капусняк, Віндсор	2.00
Н. Павлик, Гейверстров	5.00	Н. Козбур, Парма	2.00
А. Сенишин, Нюарк	4.20	П. Майброда, Денвер	2.00
Т. Бойко, Джерзі Сити	4.00	Е. Макарик, Торонто	2.00
Н. Н., Вілмердінґ	4.00	В. Матіїв, Сомервіл	2.00
В. Палідвор, Ню Йорк	3.70	П. Степушек, Палос Парк	2.00
Ю. Архипів, Бруклин	3.50	В. Ходак, Філядельфія	2.00
Д. Возняк, Йонкерс	3.20	І. Довбачук, Сомерсет	1.00
І. Гречило, Мілвокі	3.00	А. Кавцан, Філядельфія	1.00
О. Дейчаківський, Клівленд	3.00	С. Кецик, Маґнолія	1.00
В. Коріповський, Ст. Кетеринс	3.00	М. Кривопуск, Філядельфія	1.00
С. Паньків, Сан Франциско	3.00	М. Микитинський, Рочестер	1.00
М. Сенко, Ню Брітейн	3.00	І. Михайлів, Честер	1.00
Я. Стеткевич, Воррен	3.00	І. Мороз, Форт Вейн	1.00
К. Шонк-Русич, Ню Йорк	3.00	П. Пироганич, Обурн	1.00
М. Коминар, Річмонд Гилл	2.70	І. Саламака, Рочестер	1.00
А. Барна, Віті	2.00	Д. Сосяк, Йонкерс	1.00
Е. Безрукий, Філядельфія	2.00	В. Фіцик, Вілбрагам	1.00
		Н. Н., Саскатун	.93

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА В ПЕРШИХ РІЧНИКАХ „СВОБОДИ"

(Закінчення зі стор. 2-ої)

вала і „оригінальні" твори просто від авторів. Д-р Андрій Чайковський прислав до 3-5 чисел „Свободи" оповідання „Куратели", яке друкувалося з підзаголовком „З країни сліз і горя". З цього самого циклу і оповідання цього самого автора „Рекрут", друковане від ч. 17 до 22, 1896 річника.

Між цими оригінальними творами зустрічаємо два оповідання автора, що заховався за буквами В. Л. Перше — це „Гордий цар" (ч. 16, 1896) і друге „Козлина казка" (ч. 22, 1896).

Так виглядала літературна частина в „Свободі" в перших чотирьох її річниках (1893-1896). Коли візьмемо до уваги слабі культурні сили тодішньої української іміґрації у ЗСА, а до того врахуємо ще й ту обставину, що „старий край" дуже слабо цікавився нашими переселенцями за морем, — то мусимо дивуватися редакторам „Свободи", що вони спромоглися довершити такого діла, яким була тодішня „Свобода".

(Кінець)

Близько 200 дітей розпочали навчання в школі українознавства Осередку СУМА

Ню Йорк. — Школа Українознавства при Осередку СУМА ім. ген. - хор. Т. Чупринки в Ню Йорку розпочала свою працю в суботу 14-го вересня о годині 9-ій ранку. Однак, вписи до всіх кляс (від 1-ої до 11-ої) відбуватимуться далі кожного вечора від години 7 до 10 в канцелярії Осередку СУМА, при 315 Схід. 10-та вулиця. При реєстрації дітей до школи за розпорядженням Шкільної Ради треба вплатити лише одного доляра від учня. Директором Школи є проф. С. Демчишин, адміністратором П. Крижанівський.

СПОРТ

Редаґує В. Сохан

КАЛЕНДАРЕЦЬ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ

УСК Ню Йорк — Н. Й. Гота, мистецькі змагання „Великої Десятки" Німецько-Американського Футбольного Союзу відбудуться в неділю, 22-го вересня 1968, о год. 3-ій по полудні на грищі Шіцен Парку при 32-ій вулиці і Кеннеді Буляварді в Норт Берген, Н. Дж. О год. 1.15 передзмаг резерв.

„ТРИЗУБ" — „ДАРТС" 3:4

Філядельфія, 8-го вересня. — Склад „Тризуба" в цих товариських змаганнях із сильною вашинґтонською дружиною був такий: Соляно, Пасаче (Болес), Ватсон, Меґль, Луна (Микицей), Каранца, Народовський, Процик (Романець), Ферейра, Бенітез (Скоцень), Ваґнер.

Ворота для „Тризуба" здобули: Пасаче із подачі Каранци на 20-ій хв., Микицей із карного стрілу на 57-ій хв. та знова Микицей на 87-ій хв. після знаменитої загри Народовського.

„Тризуб" втратив ворота на 38-ій, 52-ій, 54-ій та 85-ій хв. Глядачів 600, майже половина молоді.

Влаштування цих товариських змагань із сильною вашинґтонською дружиною було корисне, бо ці змагання були твердим тренінґом для нового складу „Тризуба" перед ліґовими розграми, які саме тепер починаються.

Я. Т.

УСК — ГРЕЦЬКО-АМ. СК 0:2

Асторія, Н. Й., 8-го вересня. — В присутності тисячі глядачів, у більшості футбольних симпатиків дружини греків, відбулися ці перші в новому сезоні мистецькі змагання „Великої Десятки" Німецько-Американського Футбольного Союзу. Грецько-Ам. СК переміг футболістів УСК-у з рахунком 2:0 воріт, здобутих на 12-ій і 26-ій хвилині зустрічі.

Міряючи свої сили з мистцем ЗСА і НАФСоюзу, дружина УСК-у вив'язалася добре. Дуже добре заграли оборонні лінії, хоч і втратили двоє воріт, слабше вийшов напад.

УСК виступив у складі: Копчук, Фінні, Гонзалес, Кравець, Янґ, Мицак, Чорний, Шмотолоха, Адамяк, Глап і Вільсон. На резерві: Масний, Соловейко, Попович і Гавран.

В другій півгрі на місце Чорного прийшов Гавран, а на місце Глапа — Соловейко. Тоді деякий час виглядала гра більше пов'язаною і продуктивною, але на 65-ій хвилині мусів покинути грище через контузію центр нападу Адамяк і тоді УСК докінчував змагання в десятку.

Найкращим на грищі був воротар Копчук, якого часто оплескували глядачі за добру оборону воріт УСК-у.

У передзмагу резерва УСК-у перемогла 4:0 резерву Грецько-Ам. СК.

В. П.

— o —

ДИВНЕ РІШЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА АФЛІҐИ

В попередньому нашому дописі ми подали читачам факти про виїзд „Ч. Січі" на ліґові змагання до Рочестеру 18 серпня. Від цього часу власник рочестерських „Ланцерс" п. Шіяно, як новообраний президент АФЛіґи, зробив неабияку сензацію в футбольних кругах ЗСА своїм гарячим рішенням суспендувати „Ч. Січ". Якщо пленум АФЛіґи, що збереться вже в насупну суботу, затвердить рішення свого президента, то в цілій Лізі залишиться всього шість дружин. Управа УСТ „Ч. Січ" представила Екзекутиві АФЛіґи, як і усім клюбам, у відповідних письмах причину випадку і відповідь на протест.

Управа „Ч. Січі", як і проводи усіх клюбів АФЛіґи, надзвичайно здивовані згаданим дивним рішенням п. Шіяна. Згідно з голосами преси, п. Шіяно зробив, помилково, більше шкоди АФЛізі, як немилим йому „Юкрейнісн Січ". Дивне це рішення в обличчі минулорічних фактів, згідно з якими такі італійські клюби, як: Тайґерс, Бостон, Гартфорд СК і навіть Рома СК, взагалі відмовилися закінчити сезон, але п. Шіяно нічим не причинився до наложення на них заслуженої кари. А, здається, в минулому році існували строгі правила і зобов'язували 15-тисячні долярові бонди. Чи може пан Шіяно зачинає історію АФЛіґи від себе?

Відновлюється Січовий Дім

Вже третій тиждень ведеться праця при віднові дому УСТ „Ч. Січ", що її веде солідний український майстер Дмитро Машера. Перша фаза робіт, що належить до згаданого будівничого, мала б закінчитися в наступному тижні. Дальший тяг праці над викінченням віднови перебере відповідна американська фірма, що має обложити фронтову стіну так зв. „перма-цеглою".

Завдяки Комітетові Віднови на чолі з п. Т. Вислоцьким, та усім членам і симпатикам Т-ва, щедрим жертводавцям на фонд віднови, Січовий дім стане ще одною прикрасою — після Української Кат. Церкви — тієї української секції Вейлсбурґу в Нюарку.

В приміщеннях дому розпочався вже активний сезон, засідання Управи Т-ва, проводів спортових ланок, гри настільного тенісу і шахів. В домі приміщуються і відбувають свої місячні збори 14 і 214 Відділи УНСоюзу. З домівки користають теж і інші організації та влаштовують свої менші імпрези.

ІМПРЕЗОВИЙ СЕКТОР

Референт Мирон Стебельський. До цього часу відбулися три важливіші імпрези. 7-го квітня виставка образів О. Лещинського, яку влаштував брат мистця проф. Ю. Лещинський, спонзоровану „Ч. Січчю". 17-го травня влаштовано „Живу Спортову Газету" і показ фільмів з Олімпіяди в Токіо. Вкінці місяця травня влаштовано офіційне закінчення футбольного сезону 1-ої дружини і з тієї нагоди відбувся короткий реферат та прийняття.

СПРАВА ВІДШКОДУВАННЯ

Велика адвокатська фірма Ганнок, Вайсман, Штерн і Бесер, якій передано справи переходу змагунів „Ч. Січі" до кол. „Спартансів", а дальше до „Фальконс" Торонто і врешті „Стокс-ів" в Клівленді, провадить дальше справу в користь „Ч. Січі". Згідно із порозумінням з Управами обидвох секцій „Ч. Січі", нагляд над цією справою має голова господарської секції Т-ва інж. Ю. Гельбіґ.

О. Твардовський

„КИЇВ" — „РОЧЕСТЕР ЮНАЙТЕД" 4:1

Рочестер, 8-го вересня. — Футбольна дружина „Кисва" почала перемогою свій осінний сезон у Рочестерській Футбольній Лізі. Змагання з „Рочестер Юнайтед" були на високому рівні і тільки з легкою перевагою „Кисва". Щойно в другій півгрі гарні акції „Кисва" увінчалися успіхами. Тоді здобули футболісти „Кисва" четверо воріт зі стрілів В. Завадецького (2), В. Латюка й А. Слука.

Склад „Кисва": К. Геральд, В. Компанієць, С. Король, М. Когут, М. Сахс, В Латюк, Д. Когут, В. Завадецький, А. Слук, Д. Тимченко, А. Барабан.

Не було на складі „Кисва" його постійних змагунів, а саме В. Ільчишина, О. Слука і Б. Процика. Є чутки, що Б. Процик перейде до Філядельфійського „Тризуба". Коли це згідне з правдою, тоді бажаємо Б. Процикові багато успіхів і сподіваємось, що його гра здобуде йому признання серед симпатиків „Тризуба".

Мирон Масловський
прес. реф. Осередку СУМА в Рочестері

— o —

ЦІННА ПЕРЕМОГА „ЛЕВІВ"

„Леви" — „Швабен" 3:2

Шикаґо, 8-го вересня. — До цих третіх змагань осіннього сезону виступили футболісти „Левів" у підкріпленому і відмолодженому складі. Дружина „Левів" здобула несподівану і цінну перемогу над твердою та швидкою німецькою дружиною. Ця перемога повинна бути початком дальших успіхів „Левів" у важкій боротьбі за бути чи не бути нашій дружині у „Вищій Дивізії" в наступному сезоні.

Поруч підсилення нападу пробоєвиками Сантором, Бравном і Верноном у складі „Левів" виступили вперше юнаки: 16-річний воротар Вадим Мишалів, який дуже добре вив'язався на воротах, його молодший брат, 15-річний Євген Мишалів на правому крилі і 15-річний Мирон Дижурко на помочі. Провід дружини перебрав батько цих двох молодих футболістів Вадим Мишалів, який робив часті і розважні зміни у складі, зокрема при кінці змагань, коли „Швабен" натискали, щоб вирівняти вислід при стані 3:2.

В нашій дружині, яка в додатку до змін у складі виступила в нових одностроях (жовто-чорні сорочинки і чорні штанята), повіяло новим духом зі сильною волею перемагати. Може було б краще, коли б „Леви" задержали в одностроях свої клюбові кольори: червоний і чорний, бо всі інші клюби придержуються своїх клюбових кольорів.

Спочатку переважали „Леви", але потім прийшли теж акції німців, у яких молоденький воротар Вадим пройшов з успіхом перші проби. Рахунок воріт відкрив на 32-ій хвилині Вернон стрілом з подачі Лоска.

Після перерви на 47-ій хв. „Швабен" вирівняли. Але 52-а хвилина принесла знову ведення „Левам", коли Санторо стрілив другі ворота з прориву. „Швабен" зуміли знову вирівняти на 60-ій хвилині з кутової подачі. Опісля знову оборона німців не могла собі дати ради з агресивними наступами „Левів", які здобули переможні ворота зі стрілу Санторо на 32-ій хвилині гри. Всі зусилля німців при кінці змагань не принесли бажаного вирівняння: наш молоденький воротар оборонив декілька дуже грізних близьких стрілів.

Склад „Левів": Вадим Мишалів, Медина, Стефан Дижурко, Іваник, Компані, Яворський, Лоско, Санторо, Бровн, Вернон, Гаррісон, Ліонартович, Маркевич, Мирон Дижурко, Євген Мишалів.

„Леви" рез. — „Швабен" рез. 1:5

„Леви" юнаки — „Юте" юн. 1:0 (воковер)

„Леви" доріст — „Атлас" 0:3

Наші „левенята" програли другі змагання і втратили надії на здобуття чемпіонату Південної Дивізії Ліґи Доросту.

„Леви" (11-12 р.) — „Фортуна" 0:10

Наші найменші футболісти (у віці 11-12 років, з яких будуть колись добрі змагуни!) програли 0:10 зі сильними і старшими віком німцями. Їхні батьки чомусь мало цікавляться грою синів та не хочуть допомогти їх опікунові Любомирові Кузикові в транспорті найменших „левенят" на грище і назад. А в одне авто Л. Кузика не може вміститися їх 15, хоч які вони ще малі!

„Тигри" — „Джоліст" 4:3

Сумівські „Тигри" перемогли 4:3 дружину з Джоліст у змаганнях за мистецтво Третьої Дивізії Футб. Ліґи Шикаґа.

Юнаки: „Тигри" — „Америка" 3:3.

„Крила" — „Атляс" 3:2

Петро Головатий

ТАРЗАН, ч. 6062. Чистять вікна!

IF WE MAKE THIS OUR HOME, ITO, WE'LL LIVE, I THINK, IN THE WORLD'S OLDEST HOUSE!
OLD, TARZAN-- BUT VERY STRONG!
I WONDER WHERE THEY GOT THIS PINK STONE? IT LOOKS LIKE PINK MARBLE-- BUT MARBLE COMES FROM THE SEA, NOT FROM A VOLCANO!
LET'S GET THE WINDOWS CLEARED, SO WE'LL HAVE LIGHT--TO SEE WHAT'S INSIDE!
WHAT DOES IT CONTAIN? TREASURE?

— Коли ми тут замешкаємо, Іто, то ми житимемо на мою думку, в найстаршому домі у світі! — Старий, Тарзане... Але дуже сильний!

— Я цікавий, звідкіля вони взяли цього рожевого каменя? Це ж виглядає на рожевий мармур... Але мармур дістаємо з моря а не з вулкану!

— Стараймося вичистити вікна, тоді матимемо світло, щоб бачити, що дістьея в середині! — Що там знаходиться? Скарб?